

OPGRAVINGEN EN VONDSTEN
TE KRUISSHOUTEM-WIJKHUIS :
SPOREN VAN DE BANDKERAMISCHE KULTUUR
EN NEDERZETTINGSSPOREN UIT DE IJZERTIJD

door

Jean BOURGEOIS, Sigfried J. DE LAET en Hugo THOEN

1. INLEIDING

Het gehucht Wijkhuis te Kruishoutem heeft in de jongste jaren heel wat archeologisch materiaal opgeleverd. Het betreft voor een deel oppervlaktevondsten, doch er werden ook een paar systematische, zij het ook kleine, opgravingen ondernomen. We geven hier de lijst per vondstdatum.

1. In 1963 hadden we de gelegenheid een aantal losse vondsten bondig te publiceren die het jaar voordien door J. Van Wambeke op perceel A-1835 waren gedaan : het waren onder meer enkele artefakten uit vuursteen en uit Wommersom-kwartsiet, wellicht uit het Mesolithicum. De grote massa der vondsten bestond echter uit een 130-tal scherven uit de IJzertijd. Er waren ook enkele schaarse scherven uit de Romeinse tijd¹ (fig. 1,1).

2. In 1970, bij ontzandingswerken in het naburige perceel (sektie A-1805), werd door M. Rogge aardewerk uit de IJzertijd, waaronder typische schalen uit de La Tène-periode, en eveneens enkele Romeinse scherven gevonden² (fig. 1,2).

Gebruikte afkortingen :

O.O.V.O. III = S.J. DE LAET, A. VAN DOORSELAER & P. SPITAEELS, Oudheidkundige Opgravingen en Vondsten in Oostvlaanderen, derde reeks, *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oostvlaanderen*, 17, 1963 (1964), II, pp. 4-83.

O.O.V.O. IV = S.J. DE LAET, A. VAN DOORSELAER, M. DESITTERE & H. THOEN, Oudheidkundige Opgravingen en Vondsten in Oostvlaanderen, vierde reeks, *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oostvlaanderen*, 19, 1965 (1967), II, pp. 3-172.

O.O.V.O. VI = S.J. DE LAET, A. VAN DOORSELAER, M. DESITTERE, H. THOEN, F. VERHAEGHE & M. ROGGE, Oudheidkundige Opgravingen en Vondsten in Oostvlaanderen, zesde reeks, *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, 26, 1972 (1973), pp. 257-423.

O.O.V.O. IX = S.J. DE LAET, H. THOEN, A. GOB & J. BOURGEOIS, Een gebouw van de Michelsberg-kultuur en een Gallo-Romeins grafveld te Kruishoutem-Kerkkackers (Opgraving Stanislaw Czepiec 1973), *Handelingen van de Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, Nieuwe Reeks, deel XXXVI, 1982, pp. 3-37.

(1) O.O.V.O. III, pp. 24-26, fig. 21-22.

(2) Dit materiaal bleef ongepubliceerd, doch mej. I. Van Swalm had de gelegenheid het te bestuderen in het raam van haar licentiaatsproefschrift „Het La Tène-vaatwerk rond Gent”, voorgelegd aan de R.U. Gent in 1974 (pp. 87-115, 13 fig.). Persoonlijk hebben we dit materiaal niet in handen gehad.

3. In 1972, bij ontzandingswerken op perceel A-1454 kon M. Rogge een grotendeels verstoord Gallo-Romeins brandrestengraf onderzoeken³ (fig. 1,3).

4. In mei 1972 had M. Rogge de gelegenheid op perceel A-1455 ons eens merkwaardige vondst te signaleren : een brandgraf van de Klokbekerkultuur. Deze werd reeds uitvoerig gepubliceerd⁴ (fig. 1,4).

5. Het zelfde jaar, bij verdere ontzanding van hetzelfde perceel A-1455, kon M. Rogge twee kuiltjes uit de IJzertijd onderzoeken (fig. 1,5).

6. Deze vondst was de aanleiding tot het ondernemen door M. Rogge van opgravingen op hetzelfde perceel⁵. Het verslag hierover wordt hieronder gepubliceerd (zie hoofdstuk 2.B.1) (fig. 1,6).

7. In maart 1976 kwam S. Czepiec ons enkele scherven en vuurstenen artefakten tonen, die hij tijdens veldprospectie op perceel A-1456 zou gevonden hebben. De gegevens, die hij hierover verstrekt in zijn verhandeling, stroken niet helemaal met hetgeen hij ons persoonlijk ter plaatse mededeelde. Dit was de aanleiding voor de opgravingen die in oktober 1976 door het Seminarie voor Archeologie van de Rijksuniversiteit te Gent (S.A.G.) werden ondernomen en in 1979 werden voortgezet. Het verslag hieromtrent vindt men hieronder in hoofdstukken 2.A en 2.B.2 (fig. 1,7).

8. Sedert jaren worden oppervlaktevondsten gedaan op percelen A-1801b en 1803, o.m. van neolithische vuurstenen artefakten. Ze zijn misschien in verband te brengen met de hierboven vermelde vondst van BK-materiaal. Ze zijn verspreid over verschillende verzamelingen⁶ (fig. 1,8).

9. Een andere plaats waar veel oppervlaktevondsten werden gedaan is gelegen op percelen A-1398, 1399, 1400 en 1402. Dit materiaal is nog niet gepubliceerd⁷ (fig. 1,9).

Dit ensemble van vindplaatsen (1 tot 9), die alle dicht bij elkaar en ten

(3) *O.O.V.O.* VI, p. 400 en fig. 76.

(4) S.J. DE LAET & M. ROGGE, Une tombe à incinération de la civilisation aux gobelets campaniformes trouvée à Kruishoutem (Flandre Orientale), *Helinium* 12, 1972, pp. 209-224, fig. 1-10. Zie ook : *O.O.V.O.* VI, pp. 294-309, fig. 19-27.

(5) M. Rogge werd hierbij geholpen door S. Czepiec. Hij was zo vriendelijk dit onderzoek te laten verwerken door S. Czepiec in het kader van een proefschrift, dat echter bij de beoordeling aan de R.U. Gent niet werd aanvaard. Vroeger reeds (*O.O.V.O.* IX, pp. 3-6) zagen we ons verplicht scherpe kritiek te voeren op het gebrek aan wetenschappelijke methode van S. Czepiec. Ook in de bladzijden van de verhandeling, waarin deze vindplaats beschreven wordt, komen tal van onnauwkeurigheden en onjuistheden voor. Ook het materiaal moest opnieuw bestudeerd en herkend worden.

(6) Tijdens eigen veldprospecties op deze percelen vond S. Czepiec een 9-tal scherfjes en een 8-tal vuursteenfragmenten, die neolithisch zouden kunnen zijn. Het materiaal uit de andere verzamelingen konden we niet in handen krijgen.

(7) In zijn proefschrift beschrijft S. Czepiec 61 vuurstenen artefakten afkomstig van deze vindplaats en deel uitmakend van de verzameling J. Van Wambeke. Hij vermeldt o.m. eindschrabbers, lemmers, bewerkte afslagen en ook meer dan 200 onbewerkte stukjes afslag. Enkele artefakten zijn ongetwijfeld neolithisch, o.m. een eindschrabber vervaardigd op een fragment van een gebroken gepolijste bijl en een driehoekige pijlpunt van een type dat vooral in de Michelsberg-kultuur en in het Chasséen voorkomt.

westen van de boerderij liggen, zullen we voortaan als *Kruishoutem-Wijkhuis I* (KW I) aanduiden.

10. Ten oosten van deze boerderij werd in juni 1973 bij ontzandingswerken een andere nederzetting ontdekt, aan dewelke wij de benaming *Kruishoutem-Wijkhuis II* (KW II) hebben gegeven. In 1973 werd er door M. Rogge, met de medewerking van S. Czepiec⁸, een beperkte noodopgraving ondernomen. Hierbij werd een gedeelte van de archeologische laag uit de La Tène-periode onderzocht, alsook enkele kuilen en grachten uit dezelfde periode (fig. 1,10).

Wat ligging en bodemgesteldheid betreffen is *Kruishoutem-Wijkhuis I* (evenals *Kruishoutem-Wijkhuis II*) gelegen op droge lemig-zandgronden⁹, op een lichte helling gericht naar het noordoosten. De gemiddelde hoogte van KW I is 25 m T.A.W. De ondergrond bestaat uit oranjebruine zandleem, die reeds voorkomt op zeer geringe diepte. Beide vindplaatsen (KW I en KW II) liggen dus aan de overgang van de Middenbelgische leemstreek naar de noordelijke zandstreek.

Er kan nog aan herinnerd worden dat andere talrijke vindplaatsen in de nabijheid van Kruishoutem-Wijkhuis werden gevonden, doch die zijn alle gelegen op zandgronden. Het betreft van noord naar zuid en van zuid naar oost.

11. Een La Tène-nederzetting te *Huise-Lozerbos*, waarvan het opgravingsverslag thans in voorbereiding is.

Een grafveld uit de IJzertijd werd opgegraven door het S.A.G. Tijdens deze opgravingen werden enkele vuurstenen artefakten (o.a. een laat-paleolithische Tjongerspits, enkele mesolithische en neolithische artefakten) evenals enkele scherven van Romeins vaatwerk gevonden.

Op een 100-tal m ten noordwesten van dit IJzertijd-grafveld werd een Romeins brandrestengraf ontdekt¹⁰ (fig. 1,11).

12. Ten zuiden van Lozerbos, op perceel A-478a, werden door J. Van Wambeke enkele silex-artefakten en scherven van een klokbeker gevonden¹¹ (fig. 1,12).

13. Vlak ten noorden van de weg, die van Lozer naar Kruishoutem loopt, werd opnieuw bij ontzandingswerken een belangrijke nederzetting — *Lozer-Zuid* — uit de La Tène-tijd opgegraven. Het uitvoerige verslag werd in 1972 gepubliceerd¹² (fig. 1,13).

14. Onmiddellijk ten oosten van deze vindplaats werden 38 brandrestengraven van een Gallo-Romeins grafveld opgegraven¹³ (fig. 1,14).

(8) *Archeologie* 1974, 2, p. 73.

(9) Bodemkaart, kaartblad Deinze 69 E.

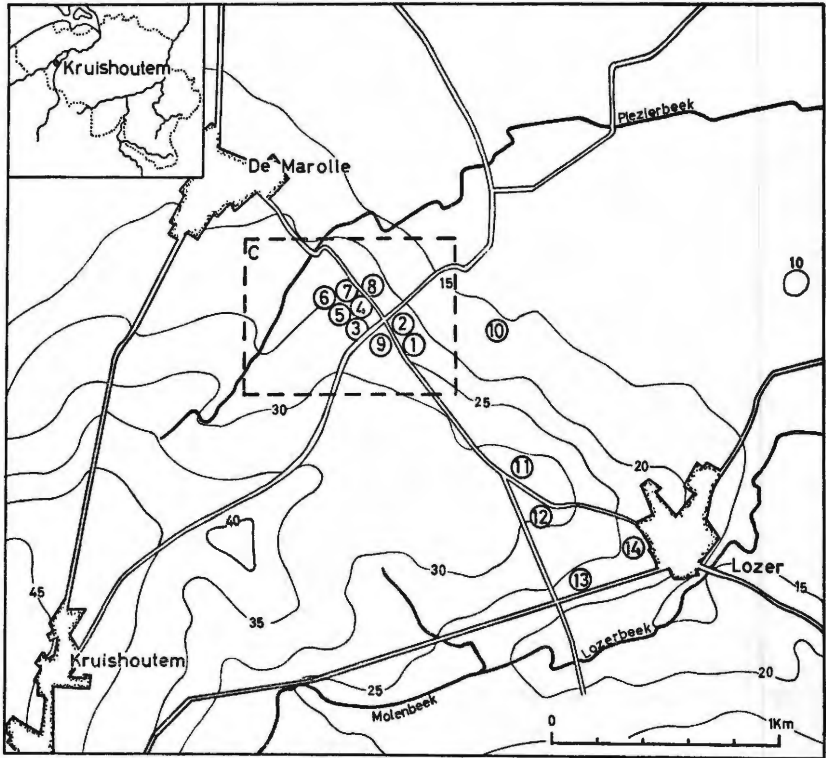
(10) *O.O.V.O.* III, pp. 6-21 en fig. 2-18.

(11) *O.O.V.O.* III, pp. 22-23 en fig. 19-20.

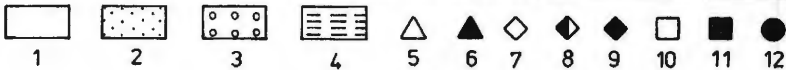
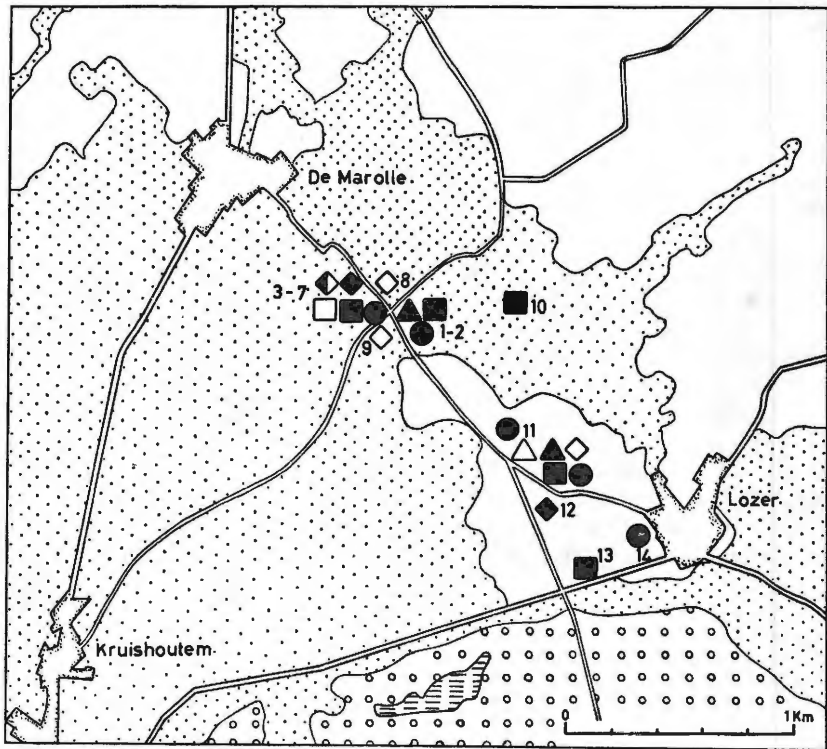
(12) *O.O.V.O.* VI, pp. 310-360 en fig. 28-55.

(13) *O.O.V.O.* IV, pp. 54-100 en fig. 30-69; *O.O.V.O.* VI, pp. 367-380 en fig. 58-64.

A

B

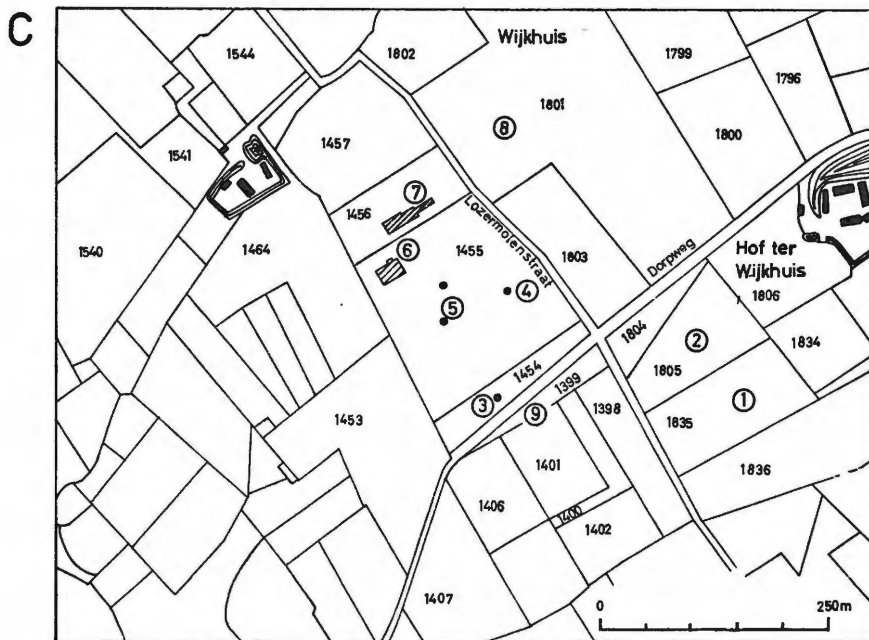

Fig. 1. Algemeen lokalisatieplan van de vondsten.

A. Topografische kaart

- B. Bodemkundige kaart
- 1 : Zand
  - 2 : Lemig zand
  - 3 : Zandleem
  - 4 : Klei
  - 5 : Paleolithicum
  - 6 : Mesolithicum
  - 7 : Neolithicum
  - 8 : Bandkeramische cultuur
  - 9 : Klokbeker-cultuur
  - 10 : Vroege IJzertijd
  - 11 : Late IJzertijd
  - 12 : Gallo-Romeinse periode

C. Kadasterplan (naar P.C. Popp) van Kruishoutem-Wijkhuis I.

Ten oosten van dit grafveld, aan de rand van het gehucht Lozer, werden Romeinse afvalkuilen opgegraven¹⁴. Hoogstwaarschijnlijk lag de nederzetting, waartoe deze afvalkuilen behoren, grotendeels onder het huidige gehucht Lozer.

De merkwaardige concentratie van vondsten, gaande van het laat-Paleolithicum tot in de Gallo-Romeinse periode (wel dient de afwezigheid van sporen uit de Bronstijd-Urnenveldenkultuur opgemerkt), is blijkbaar te verklaren door fysische patronen. *Topografisch* liggen deze vindplaatsen op zachtglooiende hellingen naar beekdepressies toe, *bodemkundig* op droge gronden aan de overgang van de zandleemstreek naar de zandstreek.

2. KRUISSHOUTEM - WIJKHUIS I

A. VROEG-NEOLITHISCHE BANDKERAMISCHE VONDSTEN KW I, 7

Tijdens zijn prospecties te Kruishoutem-Wijkhuis, in de buurt van de Lozermolenstraat, vond S. Czepiec in maart 1976 aan de oppervlakte een paar scherven en vuursteenartefakten¹⁵. Na het weggraven van de bouwlaag vond hij een kleine kuil met archeologisch materiaal, dat ongetwijfeld tot de vroeg-neolithische Bandkeramische Cultuur (BK) behoort (fig. 1,7).

Gelet op het belang van de vondst besliste het S.A.G. in oktober 1976 ter plaatse een grotere opgraving te ondernemen (zie hieronder, 2.B.2).

Alhoewel een kleine verstoring zou kunnen wijzen op de kuil die Czepiec zou gevonden hebben, bleef de rest van het onderzoek negatief. Wel werden een aantal losse IJzertijdscherven gevonden.

Naar aanleiding van de ontdekking van BK-nederzettingen in de streek van Ath bij de bronnen van de Dender, op amper een dertigtal km ten zuiden van Kruishoutem¹⁶, werd beslist de opgravingen door het S.A.G. in september-oktober 1979 te hernemen.

Opnieuw werden geen BK-sporen gevonden maar wel twee kuilen uit de IJzertijd. Toch moet de aandacht erop gevestigd worden dat amateur-archeologen de jongste jaren neolithisch lithisch materiaal ten oosten van de Lozermolenstraat aan de oppervlakte hebben gevonden (fig. 1,8): wellicht moet de eventuele nederzetting in deze buurt worden gezocht.

Volgens S. Czepiec was de kuil ovaalvormig in grondplan (afm. 0,40 x 0,20 m) en nog ongeveer 0,15 m diep bewaard. De vulling bestond uit donkergrijs tot donkerbruin materiaal.

(14) *O.O.V.O.* IV, pp. 101-128 en fig. 70-83; *O.O.V.O.* VI, pp. 367-379 en fig. 62-63.

(15) Perceel A-1456. S. Czepiec heeft deze vondst verkeerdelijk op perceel 1455 geplaatst. De gegevens over de juiste lokalisatie van de vondst laten echter bijna geen twijfel toe.

(16) Voor het meest recente overzicht van deze vondsten in westelijk Henegouwen, zie S.J. DE LAET, *La Belgique d'avant les Romains*, Wetteren, 1982, hoofdstuk 5.

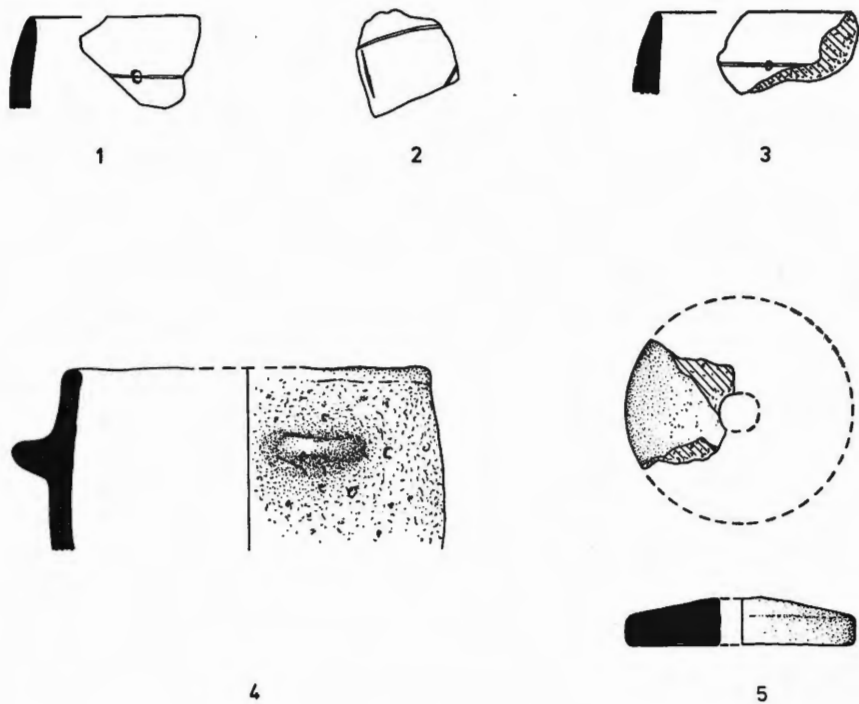

Fig. 2. KW 1,7. BK-aardewerk (1-4) en IJzertijd-aardewerk (5).
Schaal $\frac{1}{3}$.

We geven hier de beschrijving van het BK-materiaal dat door S. Czepiec werd gevonden.

a. *Aarden vaatwerk*

Drie typische BK-scherven, waarvan één (fig. 2,3) buiten de kuil en twee binnen de kuil werden aangetroffen (fig. 2,1 en 2). De drie scherven behoren mogelijk tot één en dezelfde pot. De overige scherven (fig. 2, 4 en 5) werden buiten de kuil gevonden.

- Fig. 2,1 en 3. Twee randscherven van een (wellicht komvormige) pot, versierd op 18 à 20 mm onder de rand met een horizontale ingegrifte lijn en lichte indrukken.
Bleek bruingrijze (10 YR 6/3) goed gezuiverde klei, verschaald met kleine kwartsfragmenten, stukjes schervengruis en zeldzaam micadeeltjes; harde bakking. Binnen- en buitenwand bleekbeige (10 YR 8/2).
Diameter: $\pm$ 16 cm.
- Fig. 2,2. Wandscherf versierd met ingegrifte lijnen, die elkaar haaks kruisen. Enkele sporen van de gladstok aan de binnenwand en de lichte verdikking van de wand duiden de richting van de versiering aan.
Donkergrijze (10 YR 3/1) goed gezuiverde klei, verschaald met micadeeltjes, fijn schervengruis en enkele kwartsfragmentjes; harde bakking.
Binnenwand beige (10 YR 7/4); buitenwand beige (10 YR 7/4) met aan de onderkant een donkerder spoor van vuur.
- Fig. 2,4. Rand- en wandscherf van ruwwandig potje met $\pm$ tonvormig profiel en een 35 mm brede en 15 mm dikke horizontale greeptong.
Bruine (7.5 YR 5/6) grove klei, verschaald met kleine fragmenten schervengruis, grotere leemklonters en een weinig kwarts; harde bakking.
Binnenwand roodbruin (5 YR 5/4), geëffend; buitenwand bruin (7.5 YR 6/4), geruwd.

De randscherven 1 en 3 vertonen de typische BK-randversiering van lijnen met „Notenköpfe”¹⁷. De versiering van wandscherf 2 past volledig in dit kader. Tongvormige grijpelementen zoals bij randscherf 4 zijn betrekkelijk zeldzaam in de BK, doch men kent er in Elsloo¹⁸.

De twee volgende scherven, gevonden buiten de kuil, behoren wellicht tot de IJzertijd nederzetting (hieronder beschreven in 2. A en B) en houden geen verband met het hierboven beschreven BK-materiaal.

- Fig. 2,5. Fragment van een spinschijfje (diameter 75 mm) met geleidelijke verdikking naar de centrale verticale doorboring toe (grootste dikte 15 mm; dikte aan de buitenrand 10 mm).
Bruingrijze (7.5 YR 5/1) klei, verschaald met kwartsfragmenten en micadeeltjes; harde bakking.
- Wandscherfje met schouderbuiging.
Grijze klei (10 YR 3/1), verschaald met kwartsfragmentjes en micadeeltjes; harde bakking.
Binnenwand zwart (5 YR 5/1); buitenwand bruin (7.5 YR 5/3).

(17) P.J.R. MODDERMAN, *Linearbandkeramik aus Elsloo und Stein*, Leiden, 1970 (*Analecta Praehistorica Leidensia*, III), pp. 132-133.

(18) P.J.R. MODDERMAN, *op. cit.*, Taf. 116, nr. 181; voor de vorm zie Taf. 116, nr. 181 en 117, nr. 401.

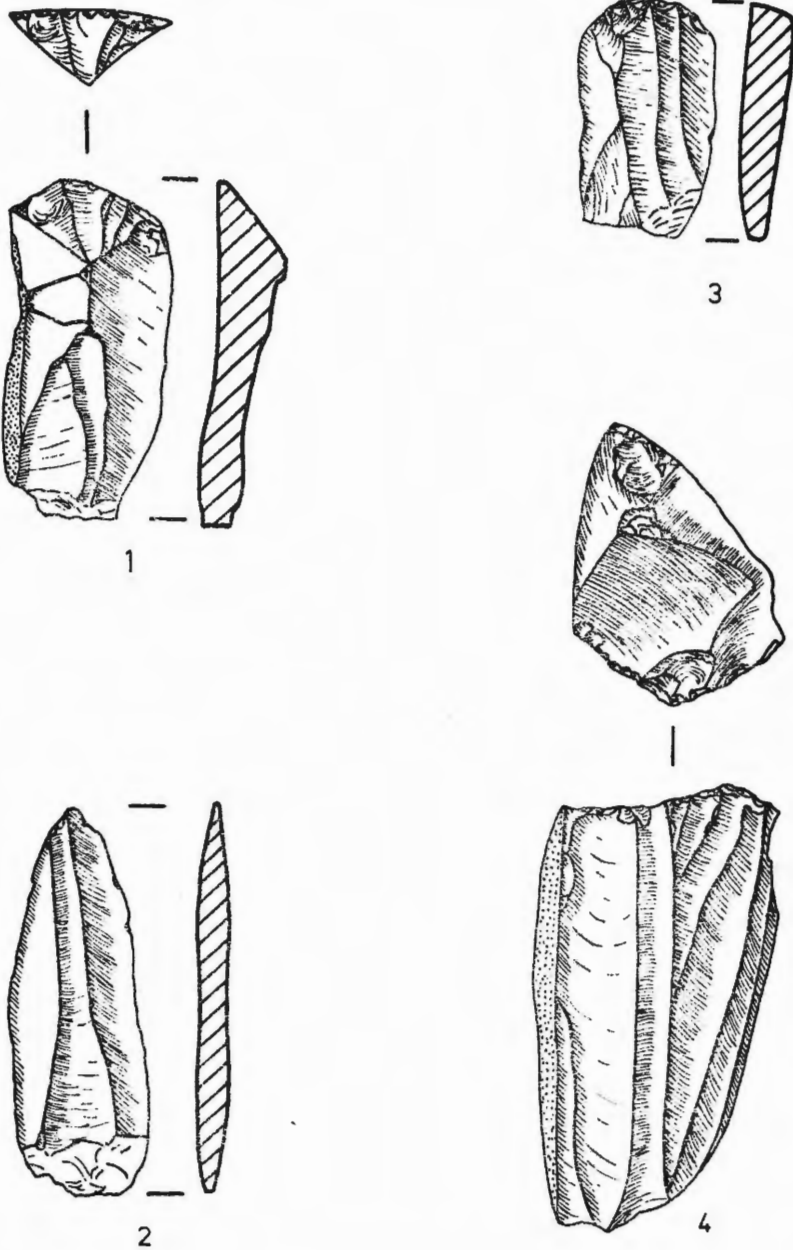

Fig. 3. KW 1,7. BK-vuursteenmateriaal. Schaal 1/1.

b. *Lithisch materiaal*

In de kuil zelf werden 2 vuursteenartefakten gevonden (fig. 3,1 en 2); buiten de kuil werden nog 2 artefakten gerekupereerd (fig. 3,3 en 4).

- Fig. 3,1. Eindschrabber in bleekgrijze vuursteen.
- Fig. 3,2. Lemmer met spits uiteinde in bleekgrijze vuursteen.
- Fig. 3,3. Eindschrabber in donkergrijze vuursteen.
- Fig. 3,4. Piramidale kern waarvan enkele lemmers werden afgedrukt. Donkergrijze vuursteen. Aan één kant is de cortex bewaard.

Deze vier vuursteenartefakten *kunnen* tot de BK behoren.

c. *Besluit*

Een vondst van BK-materiaal te Kruishoutem-Wijkhuis scheen ons in den beginne vrij uitzonderlijk. Ten eerste omdat de vindplaats gelegen is op zandgronden, terwijl praktisch alle BK-nederzettingen op lössgronden zijn gelegen (de leemstreek); ten tweede wegens de grote afstand tussen het Haspengouwse BK-gebied en Kruishoutem.

Sedertdien werden echter heel wat nederzettingen van de Donau-kultuur (Linearbandkeramik en „Groupe de Blicquy”) gevonden bij de bronnen van de Dender op een dertigtal km ten zuiden van Kruishoutem, zodat de vondst van Kruishoutem wellicht met deze van de groep van de bronnen van de Dender in verband kan gebracht worden.

B. IJZERTIJD

1. *Nederzettingssporen uit de vroege IJzertijd KW I, 6*

Naar aanleiding van uitzavelingswerken op perceel A-1455 (fig. 1,6) greep van 12 tot 18 juni 1973 een noodopgraving plaats. Het onderzoek stond onder de dagelijkse leiding van M. Rogge en werd uitgevoerd met de hulp van St. Czepiec en enkele vrijwilligers.

Een oppervlakte van ca. 470 m² kon systematisch worden onderzocht (fig. 4). De humushoudende bovengrond was reeds grotendeels door de graafmachine verwijderd geworden.

De opgravingen leverden volgende sporen op¹⁹: kuilen, paalkuilen en paalgaten, standgreppel en los materiaal uit de humuslaag.

(19) Deze opgraving werd door S. Czepiec bestudeerd tijdens de voorbereiding van zijn proefschrift. Bij ons eigen onderzoek bleek dat een dertigtal randscherven, door Czepiec getekend en beschreven, zoek waren. De tekeningen van de nog bewaarde stukken bleken volledig onjuist te zijn, zodat wij verplicht werden al het materiaal te hertekenen en opnieuw te beschrijven. De ontbrekende scherven werden dus niet meer opgenomen, tenzij ze voor de typologie van belang waren. Dit was het geval voor scherven 50 (fig. 12) en 51 (fig. 13), evenals voor scherf 79 van fig. 15. De profielen getekend door Czepiec werden gearceerd en geven we derhalve onder voorbehoud. Ook de beschrijving steunt op deze van Czepiec. Vóór deze beschrijvingen werd een asterisk (*) geplaatst. De beschrijving van de sporen zelf danken we aan M. Rogge.

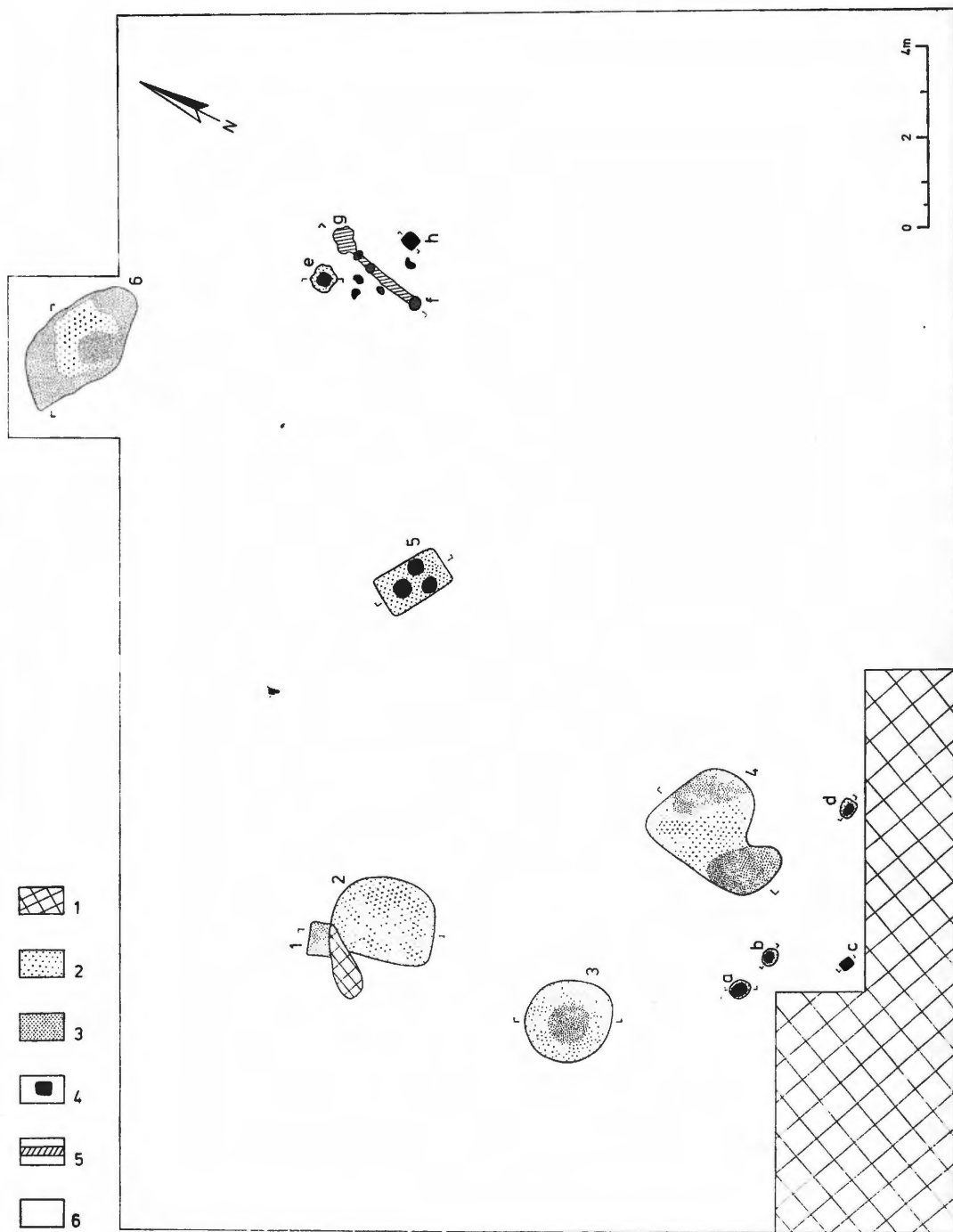

Fig. 4. KW 1,6. Opgravingsplan. Legende :

1 : Verstoord	4 : Paalgat
2 : Bleek grijsbruin tot grijsbruin zand	5 : Standgreppel
3 : Grijsbruin tot donker grijsbruin zand	6 : Moederbodem

a. *De kuilen**Kuil 1* (fig. 4 en 5,1)

Klein vierkantig of rechthoekig kuiltje, waarvan de zuidelijke rand door de graafmachine was verstoord; bevond zich op ca. 0,40 m onder het maaiveld; bewaarde diepte: 0,20 m; komvormig profiel. Grijsbruine (10 YR 5/2) zandvulling.

Het kuiltje bevatte geen materiaal.

Kuil 2 (fig. 4 en 5,2)

Kuil met onregelmatige plattegrond (afm.: 2,30 x 1,85 m); bevond zich op ca. 0,40 m onder het maaiveld; bewaarde diepte: 0,32 m; komvormig profiel. Bovenaan homogeen bleek grijsbruine (10 YR 5/2) zandvulling; onderaan grijsbruine (10 YR 4/2-3) lens.

Inhoud:

- Fig. 6,1. Randscherf van grote pot met licht naar buiten gebogen platte rand. Op de rand een lange onregelmatige en ondiepe spatel(?)-indruk. Bruinrode klei, verschaald met leemklonters en/of schervengruis; zachte bakking. Binnen- en buitenwand beigewit, ruw. De wanden voelen poederig aan.
- Fig. 6,2. Randscherfje van pot met naar buiten gebogen afgeronde rand. Grijszwarte klei, verschaald met leemklonters; zachte bakking. Binnenwand bruin tot bruingrijs, geëffend; buitenwand bruin, geëffend.
- Drie wandscherfjes van dikwandig gebruiksaardewerk.

Kuil 3 (fig. 4 en 5,3)

Ronde kuil (diameter 1,94 m): bevond zich op ca. 0,48 m onder het maaiveld; bewaarde diepte: 0,24 m; afgeronde bodem. Onderaan grijsbruin (10 YR 5/1-2) zand met houtskool; bovenaan ringvormige homogene vulling met donker grijsbruin (10 YR 4/2-3) zand.

Inhoud:

- Fig. 6,3. Randscherf van bolvormige pot. Bruingrijze klei, verschaald met fijn schervengruis en leemklontertjes; goede bakking. Binnen- en buitenwand bruin tot bruingrijs, goed geëffend.
- Een 5-tal wandscherfjes van handgemaakt aardewerk.
- Een 30-tal brokken verbrande leem, waaronder één fragment met platgestreken vlak en één met een twijgindruk.
- Zes silexfragmenten, waaronder een afslagje.
- Fig. 6,4. Driehoekige pijlsnede in gevlekte, bleekgrijze, doorschijnende silex met steile retouches aan beide boorden.
- Een brokje ijzerslak.
- Een geglaazuurd scherfje, middeleeuws (intrusief).

Kuil 4 (fig. 4 en 5,4)

Kuil met onregelmatige plattegrond (afm.: 2,98 x 2,34 x 2,45 m); bevond zich op ca. 0,45 m onder het maaiveld; bewaarde diepte: 0,44 m; vlakke, trapvormig oplopende bodem en schuin opgaande wanden. De kuil bevatte twee lenzen met grijsbruin (10 YR 5/2) zand, vermengd met houtskool, en een tussenliggende homogene grijsbruine (10 YR 4/2-3) zandvulling.

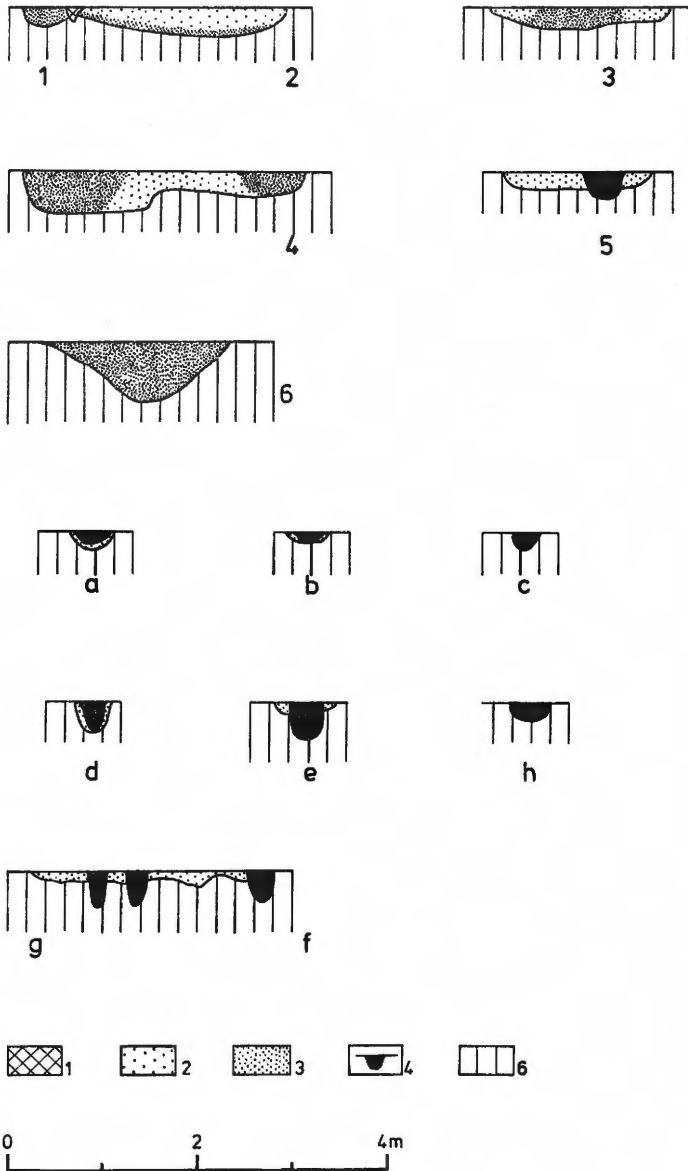

Fig. 5. KW I,6. Profielen van kuilen en paalgaten. Legende, zie fig. 4.

Inhoud :

- Fig. 6,5. Randscherf van grote pot met trechtervormige hals en spits afgezette lip.
Grijszwarte klei, verschaald met schervengruis en leemklonters (tot 4 mm); goede bakking.
Binnenwand grijszwart, geglad; buitenwand vuilbruin tot bruingrijs, goed geëffend, enkele sporen van gladding.
- Fig. 6,6. Randscherfje van pot met rechtopstaande, licht afgezette rand.
Bruingrijze klei, verschaald met leemklonters en/of schervengruis; goede bakking.
Binnenwand bruingrijs, ruw geëffend; buitenwand bruingrijs, goed geëffend.
- Fig. 6,7. Randscherfje.
Grijszwarte klei, verschaald met fijne leemklontertjes en/of fijn schervengruis; goede bakking.
Binnen- en buitenwand bruingrijs, geglad.
- Een 12-tal wandscherven van fijn, zeer goed tot goed geëffend aardewerk.
- Een 40-tal wandfragmenten van dikwandig grof aardewerk; geruwd tot licht geëffende buitenwand.
- Fig. 6,8. Afslag in bleek- tot donkergrijze, doorschijnende silex, met enkele gebruiksretouches.
- Een brok verbrande leem.
- Enkele dierenbeenderen, waarschijnlijk van varken, schaap of geit²⁰.

Kuil 5 (fig. 4 en 5,5)

Rechthoekige kuil (afm.: 1,58 x 0,96); bevond zich op 0,45 m onder het maaiveld; bewaarde diepte: 0,17 m; vlakke bodem met afgeronde randen. In de kuil bevonden zich drie paalkuilen (diameter: 0,36 - 0,40 m; diepte: gemiddeld 0,25 m); de vulling bestond uit donker grijsbruin tot bruin (10 YR 4/2-3) zand en bevatte geen materiaal.

Kuil 6 (fig. 4 en 5,6)

Kuil met onregelmatige plattegrond (afm.: ca. 3 x 1,80 m); bevond zich op 0,40 m onder het maaiveld; bewaarde diepte: 0,60 m; afgeronde bodem en breed uitlopende wanden. Onderaan grijsbruin (10 YR 5/2) zand, vermengd met veel houtskool; bovenaan in het centrum, onregelmatige lens met homogeen bruin (10 YR 4/3) zand.

Inhoud :

In kuil 6 werd, met uitzondering van een brok zandsteen en een kleine lepel in aardewerk (zie verder), uitsluitend aarden vaatwerk gerekupereerd. Al het vaatwerk was met de hand vervaardigd.

Er werd een 250-tal scherven gevonden van *fijnwandig aardewerk* dat met zorg vervaardigd was. De wanddikte schommelt tussen 5 en 8 mm, uitzonderlijk tot 4 mm. De bruingrijze tot zwarte klei is meestal betrekkelijk fijn en de bakking goed. De meestal fijne verschraling (tot 1 mm, maar soms met fragmenten tot 5 mm) bestaat hoofdzakelijk uit leemklon-

(20) Identifikatie Dr. A. Gautier, Laboratorium voor Paleontologie, Rijksuniversiteit Gent.

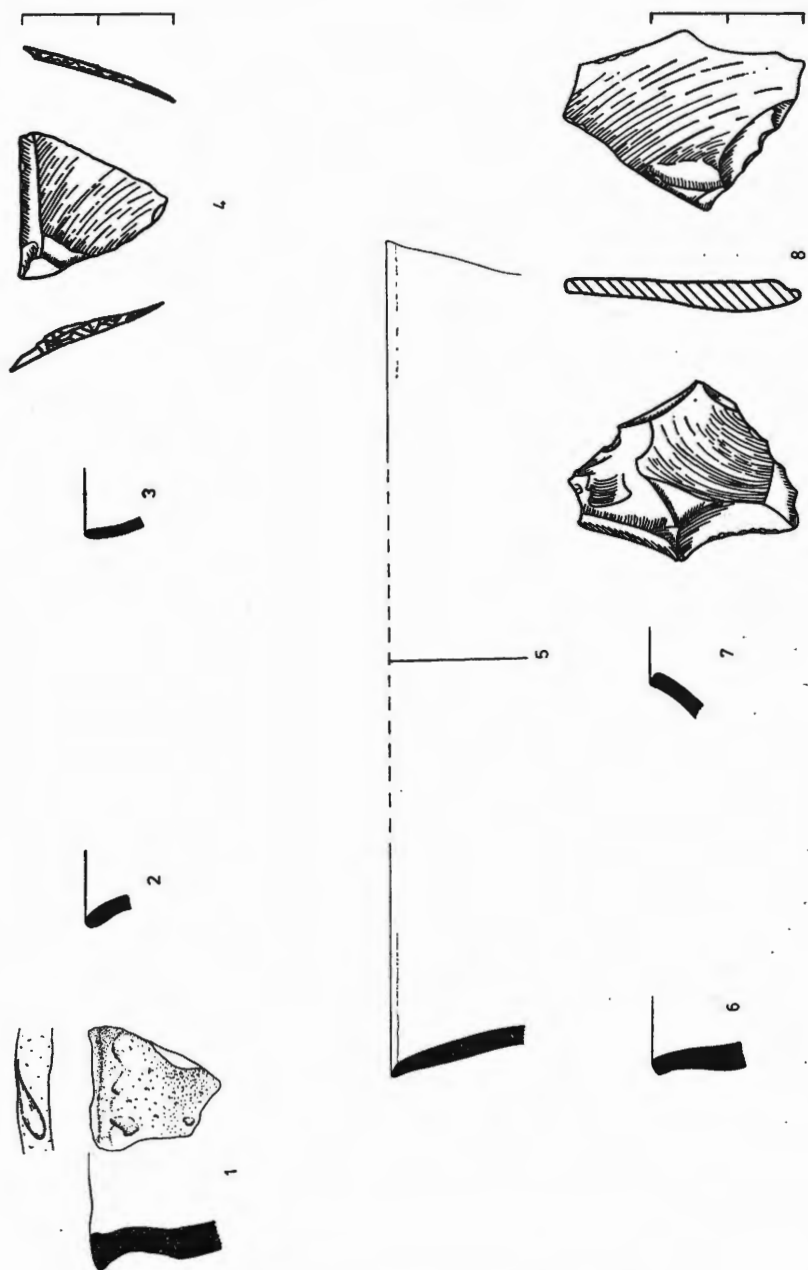

Fig. 6. KW I,6. 1-3 en 5-7: IJzertijdaardewerk. Schaal $\frac{1}{3}$.
4 en 8: vuursteen. Schaal 1/1.

tertjes (gele en oranje stippen) en schervengruis ; de grootste verschralingselementen zijn zichtbaar. De binnenwanden zijn bruingrijs tot grijszwart en goed geëffend tot zelfs geglad. De buitenwanden zijn eveneens zeer goed geëffend en soms geglad ; hun kleur varieert van grijszwart tot beigebruin. Het valt op dat de scherven met grijszwarte buitenwand ook met de meeste zorg vervaardigd zijn en geglad werden. Een 40-tal scherven van fijnwandig aardewerk is iets minder goed gebakken ; de buitenwand, en soms de binnenwand, werd zó geëffend tot geglad dat daardoor een soort „deklaag” ontstond ; deze deklaag schilfert gemakkelijk af.

In de groep van het *dikwandige aardewerk* werd een 350-tal scherven geteld. De wanddikte schommelt tusen 8 en 10 mm en soms meer. De bruingrijze tot zwarte klei is merkkelijk grover dan voor vorige groep. De bakking is meestal iets minder goed. De verschraling bestaat uit betrekkelijk grote leemklonters en schervengruis. Met uitzondering van de minder goede bakking en de iets grovere verschralingselementen is er dus technisch geen noemenswaardig verschil tussen beide groepen. Wel verschillen ze sterk wat de behandeling van de wanden betreft. In de laatste groep zijn de wanden hoofdzakelijk ruw tot ruw geëffend ; in enkele gevallen werden deze zelfs geruwd of besmeten. De binnenwanden zijn steeds ruw geëffend. De kleur van de binnenwand is bruingrijs tot zwart ; deze van de buitenwand varieert van roodbruin tot bruinzwart, met een overwicht van beigebruine tot bruingrijze tinten. Er moet opgemerkt worden dat vele scherven duidelijk sporen vertonen van secundaire verbranding.

Typologisch kan gesteld worden dat praktisch alle vormen in beide groepen voorkomen. Uiteraard zijn de vormen van de tweede groep veel minder verzorgd afgewerkt. Het enig belangrijk verschil ligt in de versiering, nl. in het gebruik van vingertopindrukken op de rand en op de wand of op de reliëfband in de tweede groep.

Fijnwandig, goed geëffend tot geglad aardewerk

- Fig. 7,9. Rand- en wandscherven van pot met S-vormig profiel, trechtervormige hals en licht gespitste lip.
Grijszwarte klei, verschraald met leemklonters en schervengruis ; goede bakking. Binnenwand grijszwart, goed geëffend ; buitenwand bruin tot bruingrijs, zeer goed geëffend, sporen van gladding. De grotere verschralingselementen zijn zichtbaar.
- Fig. 7,10. Rand- en wandscherf van pot.
Grijszwarte klei, verschraald met leemklontertjes en/of schervengruis ; goede bakking. Binnenwand grijszwart, geglad ; buitenwand bruingrijs, geglad.
- Fig. 7,11. Randscherven van pot met trechtervormige hals en licht gespitste rand.
Bruingrijze klei, verschraald met leemklonters ; goede bakking. Binnenwand bruingrijs, verweerd ; buitenwand bruingrijs, goed geëffend ; de rand is eveneens verweerd.
- Fig. 7,12. Randscherf van pot met trechtervormige hals.
Bruine tot bruingrijze klei, verschraald met leemklonters ; goede bakking. Binnenwand grijs, „gecraqueleerd” oppervlak ; buitenwand bruin tot bleekgrijs, geëffend.

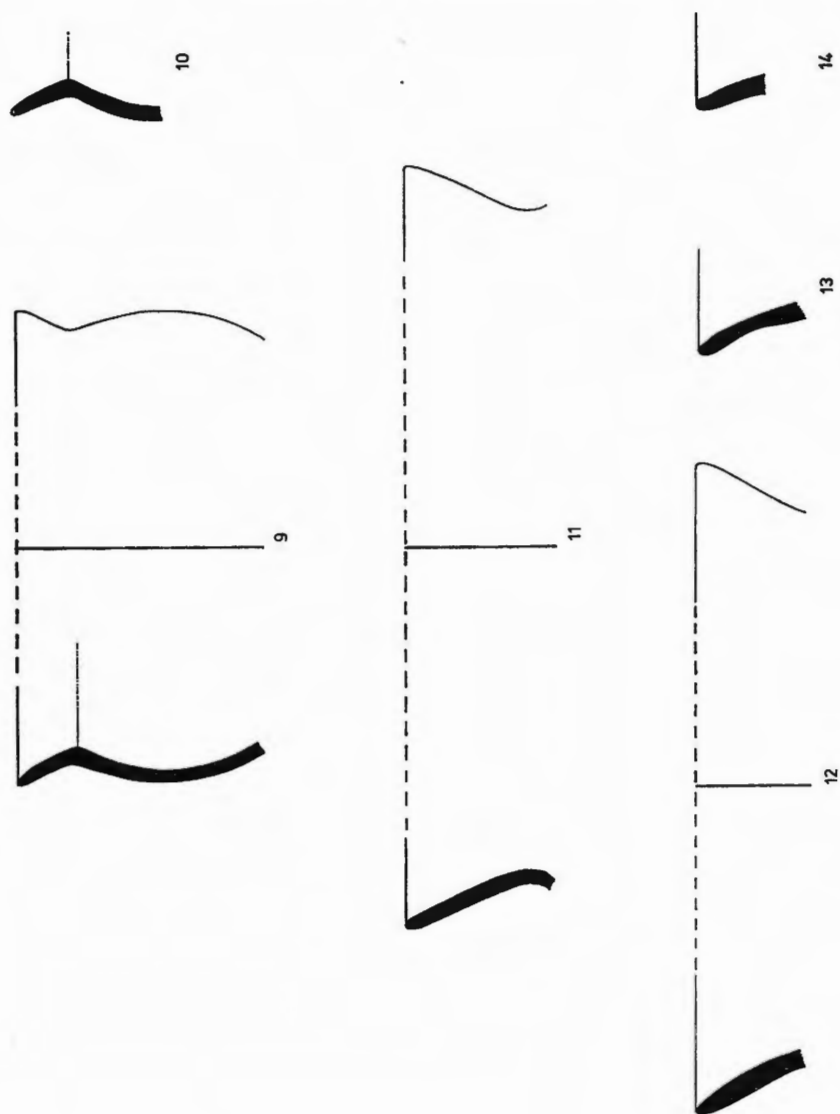

Fig. 7. KW 1,6. IJzertijdaardewerk. Schaal $\frac{1}{3}$.

- Fig. 7,13. Randscherf van pot met trechtervormige hals en afgeronde lip. Grijs-bruine klei, verschaald met leemklontertjes en schervengruis; goede bakking. Binnenwand bruingrijs, geëffend; de binnenrand is verveerd; buitenwand bruin tot bruingrijs, goed geëffend.
- Fig. 7,14. Randscherf met korte trechtervormige hals en afgeronde rand. Grijsklei verschaald met leemklontertjes en schervengruis, goede bakking. Binnenwand bruingrijs, geëffend; buitenwand donker grijsbruin, geëffend. De geëffende laag brokkelt af.
- Fig. 8,15. Randscherf van pot met korte trechtervormige hals en licht gespitste lip. Grijszwarte klei, verschaald met leemklontertjes en/of schervengruis; goede bakking. Binnenwand grijszwart, geëffend; buitenwand bruingrijs, zeer goed geëffend (geglad).
- Fig. 8,16. Randscherf van pot met S-vormig profiel. Bruingrijze klei verschaald met leemklonters; goede bakking. Binnenwand licht bruingrijs, verveerd; buitenwand beigebruin tot bruin, zeer goed geëffend. Op de buitenwand een „deklaag”.
- Fig. 8,17. Randscherf van pot met naar buiten gebogen rand en S-vormig profiel. Zwarte klei verschaald met leemklonters; goede bakking. Binnenwand bruin, zeer goed geëffend; buitenwand bruin tot bruingrijs, zeer goed geëffend. Op binnen- en buitenwand zijn de grote verschalings-elementen zichtbaar.
- Fig. 8,18. Randscherf van pot met S-vormig profiel. Bruingrijze klei verschaald met leemklontertjes; goede bakking. Binnenwand bruingrijs, zeer goed geëffend; buitenwand bruin tot bruingrijs, sterk verveerd; op enkele plaatsen is de wand zeer goed geëffend; de „deklaag” schilfert af.
- Fig. 8,19. Randscherf. Grijszwarte klei verschaald met leemklonters. Binnen- en buitenwand bruin tot bruingrijs, geëffend.
- Fig. 8,20. Randscherf. Bruingrijze klei verschaald met leemklontertjes; betrekkelijk goede bakking. Binnenwand bruingrijs, goed geëffend; buitenwand bruingrijs, zeer goed geëffend. Verschaling zichtbaar.
- Fig. 8,21. Randscherfje. Bruingrijze klei verschaald met leemklontertjes; goede bakking. Binnenwand grijszwart, goed geëffend, deklaag schilfert af; buitenwand bruingrijs, goed geëffend, deklaag schilfert af.
- Fig. 8,22. Randscherfje. Betrekkelijk grove klei verschaald met leemklonters; goede bakking. Binnenwand bruingrijs, geëffend; buitenwand beigebruin, ruw geëffend. Verschaling zichtbaar.
- Fig. 8,23. Randscherf. Grijszwarte klei, verschaald met leemklonters; goede bakking. Binnen- en buitenwand bruin, geëffend, verveerd.
- Fig. 8,24. Randscherf. Grijszwarte klei, verschaald met leemklonters; goede bakking. Binnen- en buitenwand bruin tot bruingrijs, geëffend.

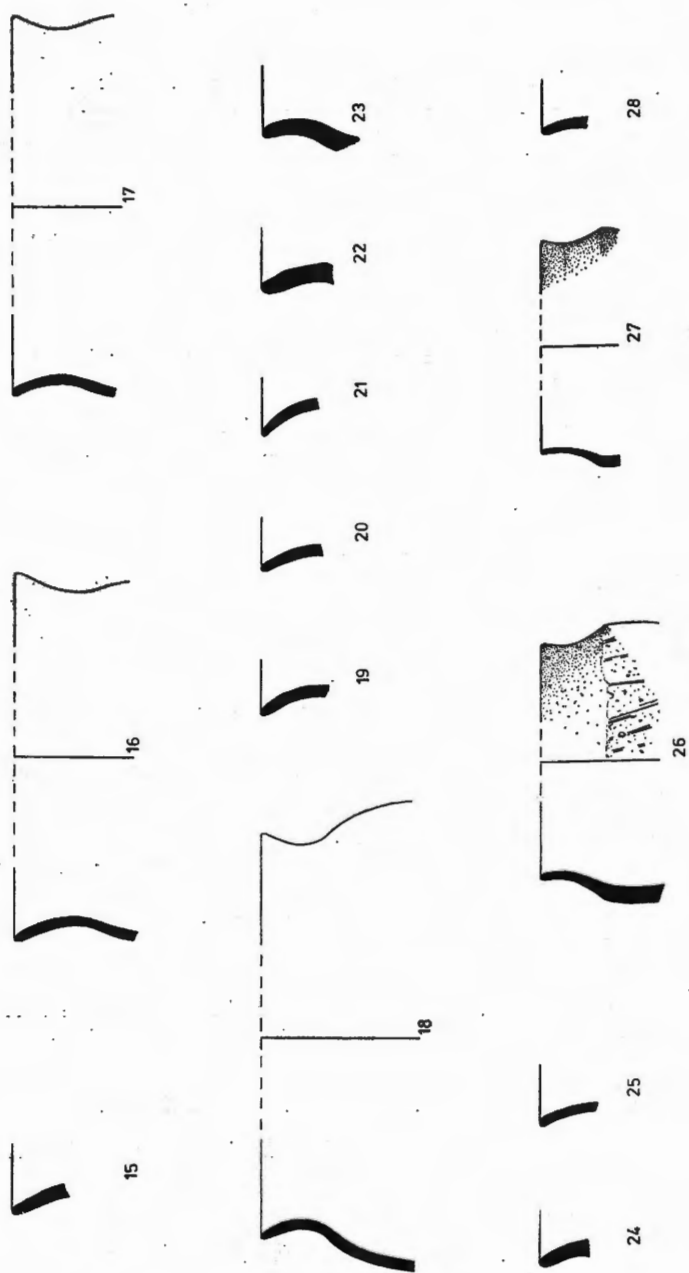

Fig. 8. KW 1,6. IJzertijdardewerk. Schaal $\frac{1}{3}$.

- Fig. 8,25. Randscherf.
Zwarte klei, verschaald met leemklontertjes ; goede bakking.
Binnenwand grijszwart tot beige op de rand, geëffend; buitenwand beige, geëffend.
- Fig. 8,26. Rand- en wandscherven van potje met vernauwde hals. Onder de schouder zijn ondiepe, onregelmatige schuine groeven aangebracht.
Bruingrijze klei verschaald met leemklontertjes ; goede bakking.
Binnenwand bleekbruin tot zwart, ruw geëffend ; buitenwand bruin, licht geëffend tot aan de schouder, ruw geëffend eronder.
- Fig. 8,27. Rand- en wandscherven van potje met vernauwde hals.
Grijszwarte klei, verschaald met leemklonters ; betrekkelijk goede bakking.
Binnenwand bruingrijs, goed geëffend ; buitenwand bruin tot bruingrijs, zeer goed geëffend.
- Fig. 8,28. Randscherfje.
Grijszwarte klei, verschaald met fijne leemklontertjes ; goede bakking.
Binnen- en buitenwand bruingrijs, zeer goed geëffend.
- Fig. 9,29. Rand- en wandscherf van bolvormige kom.
Grijszwarte klei, verschaald met fijne leemklontertjes en enkele grove brokken schervengruis (tot 4 mm.).
Binnenwand bruingrijs, goed geëffend ; buitenwand beigebruin tot bruingrijs, zeer goed geëffend. De verschraling is zichtbaar.
- Fig. 9,30. Rand- en wandscherf van bolvormige kom.
Donkerbruine smalle kern, overgaand naar beige naar de wanden toe ; betrekkelijk fijne klei, verschaald met schervengruis en leemklontertjes ; goede bakking.
Binnenwand beige, zeer goed geëffend ; buitenwand bleekbeige tot beige, goed geëffend. De wand is aangetast.
- Fig. 9,31. Rand- en wandscherven van bolvormige kom.
Grijszwarte klei, verschaald met leemklontertjes en fijn schervengruis ; goede bakking.
Binnenwand bruingrijs, geglad ; buitenwand vuilbruin tot bruingrijs, geglad. De verschraling is zichtbaar.
- Fig. 9,32. Randscherf van bolvormige kom (?).
Donkerbruine kern, betrekkelijk fijne klei, verschaald met leemklontertjes en/of schervengruis ; goede bakking.
Binnenwand beigebruin, geëffend ; buitenwand witbeige tot oranjebeige, geëffend.
Licht poederig oppervlak.
- Fig. 9,33. Randscherf van bolvormige kom (?).
Beige klei, verschaald met weinig schervengruis ; betrekkelijk goede bakking.
Binnen- en buitenwand beige, geëffend. Oppervlak voelt poederig aan.
- Fig. 9,34. Randscherfje van bolvormige kom (?).
Grijszwarte klei, verschaald met leemklontertjes en/of schervengruis ; goede bakking.
Binnenwand beige tot beigebruin, goed geëffend ; buitenwand beigebruin tot bruingrijs, goed geëffend. Verschraling zichtbaar.
- Fig. 9,35. Randscherf.
Bleekgrijze klei, verschaald met leemklonters ; goede bakking.
Binnen- en buitenwand bleek bruingrijs, geëffend.
- Fig. 9,36. Rand- en wandscherven van bolvormige kom met bandvormig doorboord oortje.

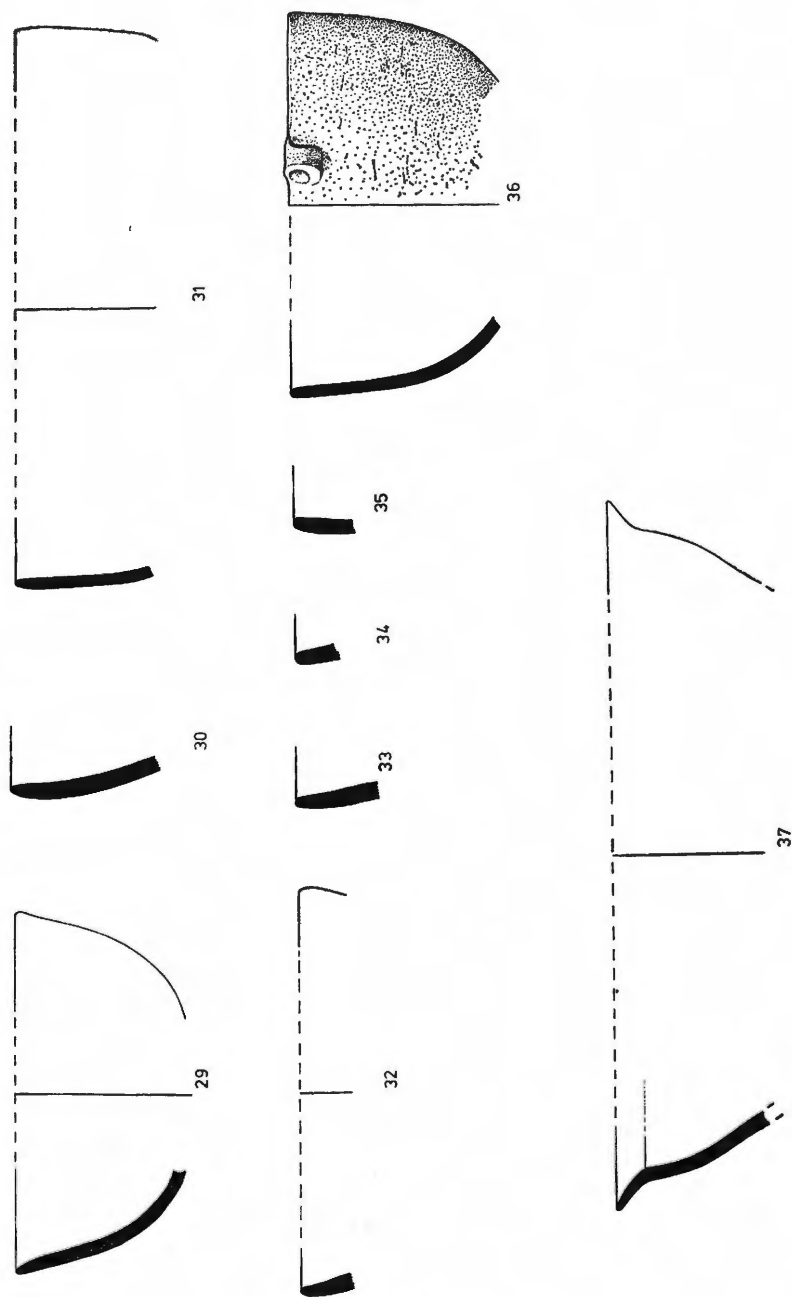

Fig. 9. KW 1,6. IJzertijdaardewerk. Schaal $\frac{1}{3}$.

- Grijszwarte klei, verschaald met fijne en grove leemklonters en/of schervengruis (tot 5 mm); goede bakking.
Binnenwand bruingrijs, geëffend; buitenwand bruingrijs tot grijs, geëffend. Verschraling zichtbaar.
- Fig. 9,37. Rand- en wandscherven van schaal met brede lip.
Bruingrijze klei, verschaald met leemklontertjes en/of schervengruis; goede bakking.
Binnenwand grijszwart, geglad; buitenwand bruingrijs, geglad. Verschraling zichtbaar.
- Fig. 10,38. Rand- en wandscherf van schaal met brede lip.
Grijszwarte klei, verschaald met leemklonters en schervengruis; goede bakking.
Binnenwand bruingrijs, goed geëffend; buitenwand bruin tot beigebruin, goed geëffend, sporen van gladding (?). Verschraling zichtbaar.
- Fig. 10,39. Randscherf van schaal met brede lip.
Bruingrijze klei, verschaald met schervengruis en leemklontertjes; goede bakking.
Binnenwand beigebruin, geglad; buitenwand beigebruin, goed geëffend.
- Fig. 10,40. Wandscherf met bandvormig oor.
Grijszwarte klei, verschaald met fijne leemklontertjes; goede bakking.
Binnenwand grijszwart, goed geëffend; buitenwand bruingrijs, goed geëffend.
- Fig. 10,41. Wandscherfje met puntvormige, afgebroken knop.
Bleekgrijze klei, verschaald met fijne leemklontertjes; goede bakking.
Binnen- en buitenwand bruinbeige, zeer goed geëffend.
- Fig. 10,42. Bodemfragment.
Bruine klei, verschaald met leemklonters; goede bakking.
Binnen- en buitenwand bruin tot donkerbruin, geëffend.
- Fig. 10,43. Bodemfragmentje.
Zwarte klei, verschaald met leemklonters; goede bakking.
Binnen- en buitenwand bruingrijs, geëffend.
- Fig. 10,44. Bodem- en wandfragment.
Grijszwarte klei, verschaald met fijne leemklonters; goede bakking.
Binnenwand donker bruingrijs, goed geëffend; buitenwand bruingrijs, zeer goed geëffend.
- Fig. 10,45. Bodemfragmentje.
Grijszwarte klei, verschaald met fijne en dikkere leemklontertjes; goede bakking.
Binnenwand bleek beigebruin, goed geëffend; buitenwand beigebruin, goed geëffend.
- Fig. 10,46. Bodemfragment.
Zwarte klei, verschaald met leemklonters; goede bakking.
Binnenwand beigebruin, goed geëffend; buitenwand beigebruin, verweerd.

Dikwandig aardewerk

- Fig. 11,47. Talrijke fragmenten (rand, wand en bodem) van een grote pot met platte bodem, peervormig lichaam en trechtvormige hals. Onregelmatige vingertopindrukken op de rand en aan de overgang van rand naar schouder.
Bruingrijze klei, verschaald met grove en fijnere leemklonters en schervengruis; op één plaats werd een kiezeltje vastgesteld (3 mm); goede bakking.
Binnenwand bruin tot zwart, op vele plaatsen „gecraqueleerd”, ruw; schouder en rand zijn met roet bedekt, de grovere verschralingselementen zijn zichtbaar;

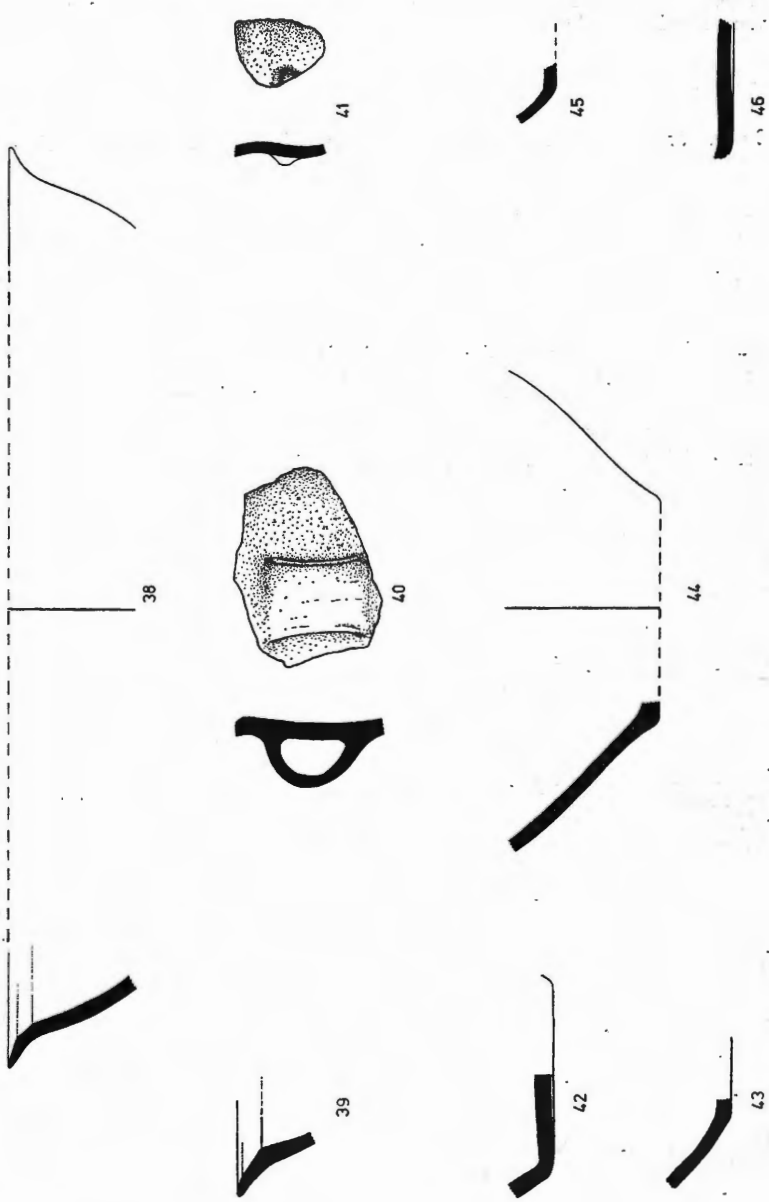

Fig. 10. KW 1,6. IJzertijdaardewerk. Schaal 1/3.

- buitenwand oranjebruin tot bruin grijs, ruw. De buitenwand vertoont sporen van secundaire verbranding.
- Fig. 12,48. Verschillende randscherven van pot met trechtervormige hals.
Grijszwarte klei, verschaald met leemklonters (tot 4 mm) en schervengruis ; goede bakking.
Binnenwand bruin grijs, ruw geëffend ; buitenwand grijszwart, ruw geëffend. Verschraling zichtbaar.
  - Fig. 12,49. Drie randscherven van pot met trechtervormige hals.
Bruin grijs klei, verschaald met veel leemklonters en schervengruis ; goede bakking.
Binnenwand bleek beige grijs tot bruin grijs, ruw geëffend, „gecraqueleerd” ; buitenwand beigebruin, geruwd of besmeten.
  - * Fig. 12,50. Randscherf van pot met afgeronde rand²¹.
Grove klei, verschaald met leemklonters en schervengruis.
Binnenwand en buitenwand grijs (10 YR 5/1) tot geelbruin (10 YR 5/3).
  - * Fig. 13,51. Randscherf van pot met afgeronde wand.
Grove klei, verschaald met leemklonters en schervengruis.
Binnen- en buitenwand grijs (10 YR 5/1) tot geelbruin (10 YR 5/3).
  - Fig. 13,52. Randscherf van bolvormige pot.
Grove bruin grijs klei, verschaald met leemklonters en schervengruis ; goede bakking.
Binnenwand bruin grijs, ruw geëffend ; buitenwand bruin tot bleek bruin grijs, ruw geëffend. Verschraling zichtbaar.
  - Fig. 13,53. Randscherf van bolvormige pot.
Grove oranjebruine klei ; verschaald met leemklonters en schervengruis (?) ; betrekkelijk goede bakking.
Binnen- en buitenwand bleekbruin tot oranjebruin, ruw geëffend.
  - Fig. 13,54. Randscherf van bolvormige pot.
Bruine klei, verschaald met leemklonters en schervengruis ; betrekkelijk goede bakking.
Binnenwand bruin, ruw geëffend ; buitenwand beigebruin, ruw.
  - Fig. 13,55. Randfragment van bolvormige pot (?).
Grove klei, verschaald met leemklonters en schervengruis ; betrekkelijk goede bakking.
Binnenwand bleekbeige tot bruin grijs, ruw ; buitenwand bleek grijs tot bruinbeige, ruw.
  - Fig. 13,56. Randscherf van bolvormige pot.
Beigebruine, betrekkelijk grove klei, verschaald met leemklonters en/of schervengruis ; betrekkelijk goede bakking.
Binnen- en buitenwand beigebruin tot bruin, ruw.
  - Fig. 13,57. Randscherf van pot.
Grijszwarte klei, verschaald met schervengruis en leemklonters.
Binnen- en buitenwand bruin tot bruin grijs, ruw.
  - Fig. 13,58. Randscherf van pot met trechtervormige hals. Diepe spatelindrukken op regelmatige afstand aan de overgang van hals naar schouder.
Bleek bruin grijs klei, verschaald met leemklonters ; betrekkelijk goede bakking.
Binnenwand bleek grijs, ruw geëffend ; buitenwand bruin grijs, ruw geëffend.

(21) Zie voetnoot 19.

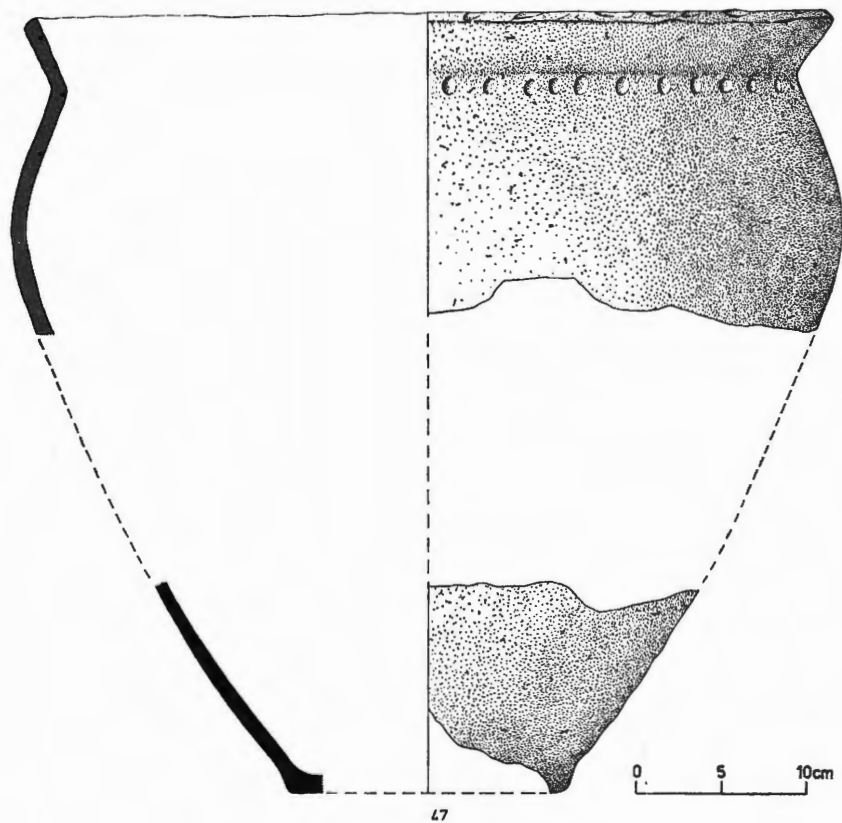

Fig 11. KW 1,6. IJzertijdaardewerk.

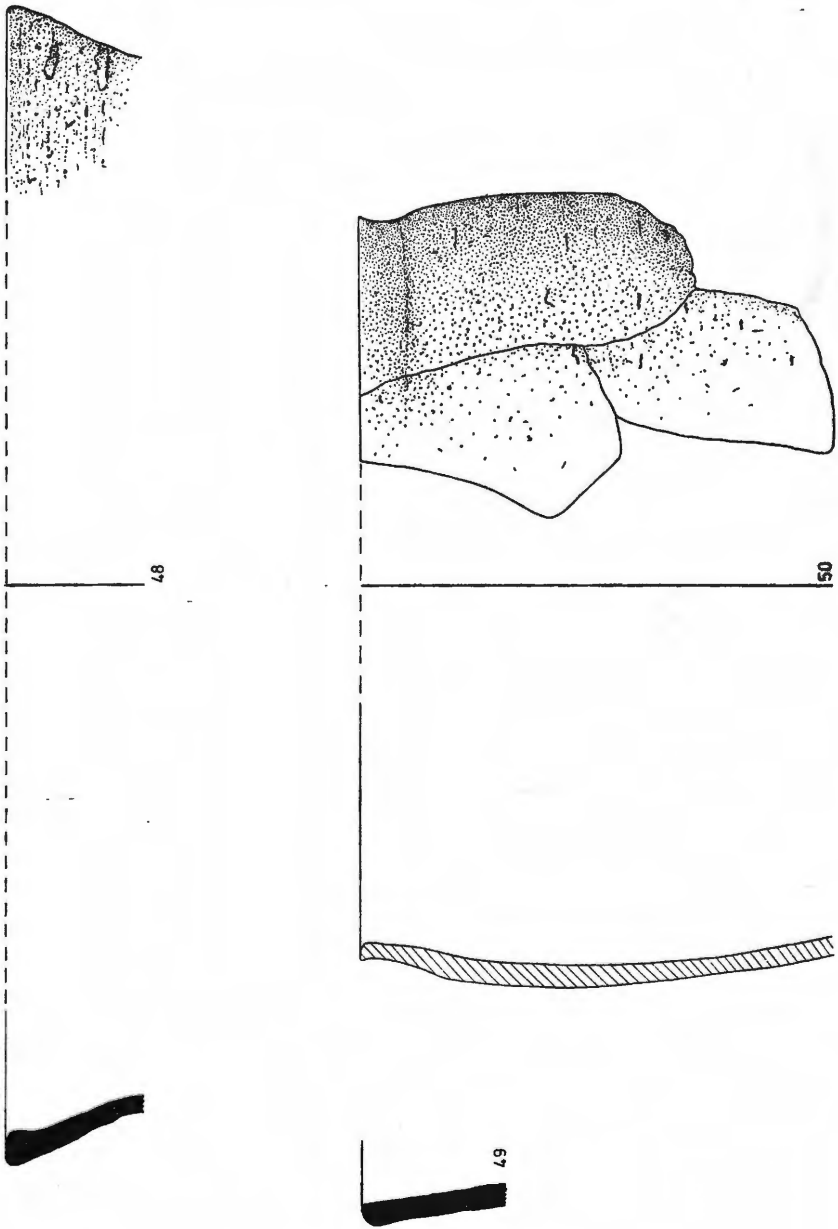

Fig. 12. KW 1,6. IJzertijdaardewerk. Schaal $\frac{1}{3}$.

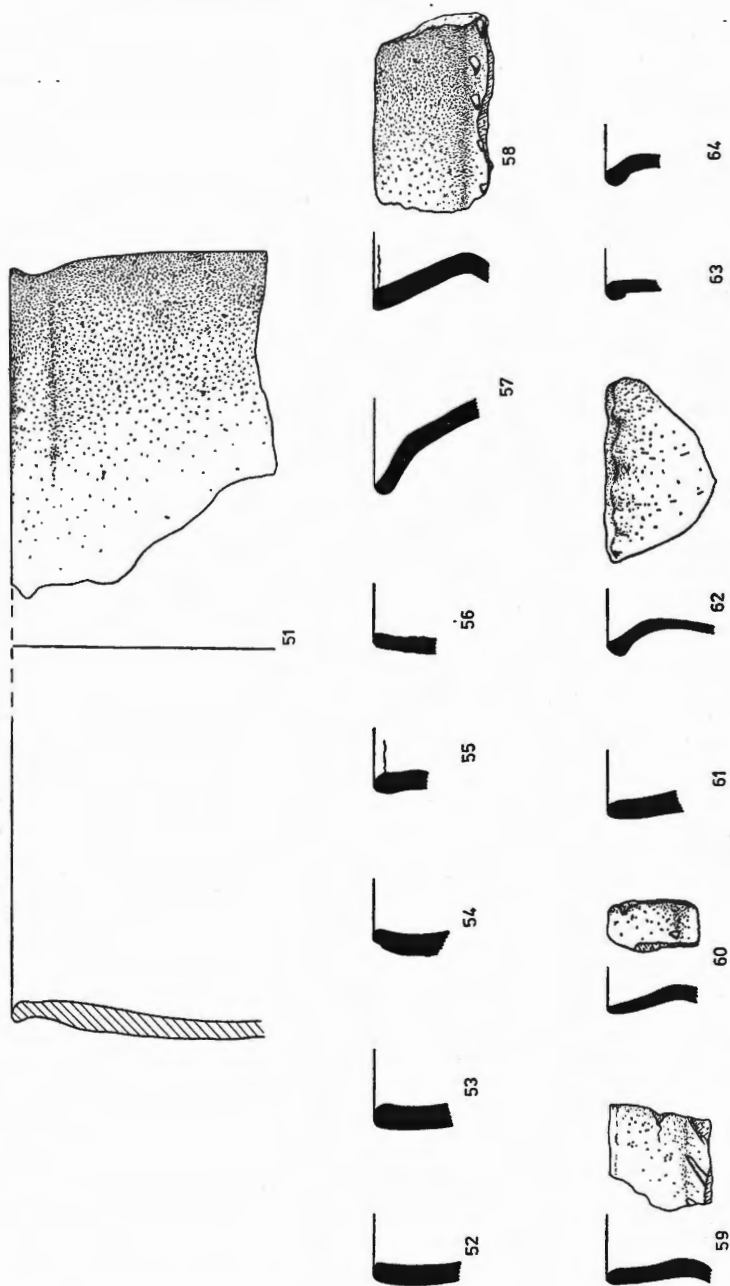

Fig. 13. KW I,6. IJzertijdaardewerk. Schaal $\frac{1}{3}$.

- Fig. 13,59. Randscherf met lange diepe en schuine spatelindrukken op de schouder.
Bruingrijze klei, verschaald met leemklonters en schervengruis, goede bakking. Binnenwand grijszwart, ruw geëffend; buitenwand bleek beigebruin tot bruin, ruw geëffend.
- Fig. 13,60. Randscherf.
Bleekbruine klei, verschaald met leemklonters; goede bakking. Binnen- en buitenwand bruinbeige, ruw geëffend.
- Fig. 13,61. Randscherf.
Grove, bruine klei, verschaald met leemklonters; goede bakking. Binnen- en buitenwand bleek bruinbeige, ruw geëffend.
- Fig. 13,62. Randscherf van pot met naar buiten gebogen verdikte rand. Ondiepe vingerindrukken op de rand.
Zwarte klei, verschaald met leemklonters en schervengruis; goede bakking. Binnenwand bleekbeige tot zwart op de rand, ruw geëffend; buitenwand bleekbeige tot oranjebruin, ruw geëffend, verweerd.
- Fig. 13,63. Randscherfje.
Bruine klei, verschaald met leemklontertjes; goede bakking. Binnenwand bruingrijs, ruw geëffend; buitenwand bleekbruin, geëffend.
- Fig. 13,64. Randscherfje.
Bruine klei, verschaald met leemklontertjes en schervengruis; goede bakking. Binnen- en buitenwand bleek beigebruin, ruw geëffend.
- Fig. 14,65. Randscherf.
Bruingrijze klei, verschaald met leemklonters en schervengruis; goede bakking. Binnenwand bruin, ruw geëffend; buitenwand beigebruin, ruw geëffend, „gegraqueleerd”.
- Fig. 14,66. Randscherf met naar buiten gebogen verdikte rand. Vingertopindrukken onder de rand.
Bruingrijze, grove klei, verschaald met leemklonters en schervengruis, één stukje kwarts (1 mm) zichtbaar. Binnenwand bruin, ruw geëffend; buitenwand bleek bruingrijs, geëffend; de verschralingselementen zijn — opzettelijk — zeer goed zichtbaar.
- Fig. 14,67. Randscherf.
Bruine klei, verschaald met leemklontertjes; goede bakking. Binnen- en buitenwand oranjebruin, geëffend.
- Fig. 14,68. Randscherf van pot met licht golvende kartelrand.
Grijze klei, verschaald met leemklonters; goede bakking. Binnen- en buitenwand beigebruin, ruw geëffend.
- Fig. 14,69. Randscherf met kartelrand.
Bleek beigebruine klei, verschaald met leemklonters; goede bakking. Binnen- en buitenwand beigebruin, ruw geëffend.
- Fig. 14,70. Randscherf van pot met kartelrand.
Bruingrijze klei verschaald met leemklonters; goede bakking. Binnen- en buitenwand bleek grijsbeige, ruw.
- Fig. 14,71. Randscherf van pot met kartelrand.
Zwarte klei, verschaald met leemklonters en schervengruis; goede bakking. Binnenwand bruingrijs, ruw; buitenwand beigebruin, ruw geëffend.

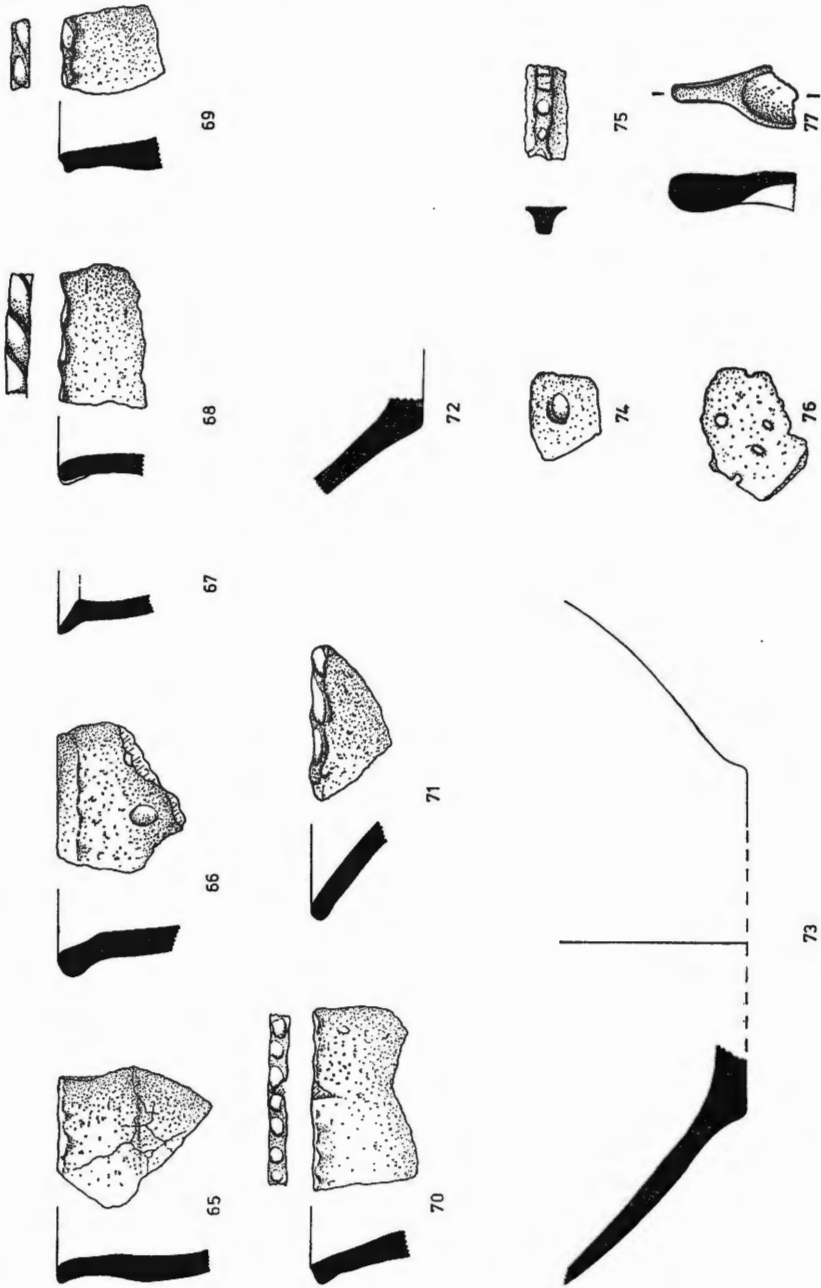

Fig. 14. KW I,6. IJzertijdaardewerk. Schaal 1/3.

- Fig. 14,72. Bodemfragment.
Grove oranjebruine klei, verschaald met leemklonters; goede bakking.
Binnen- en buitenwand oranjebruin, ruw.
- Fig. 14,73. Bodemfragment.
Bruine klei met zwarte kern, verschaald met leemklonters en schervengruis; goede bakking.
Binnenwand bruin, ruw geëffend; buitenwand bruin tot grijszwart, geëffend.
- Fig. 14,74. Randscherf met een vingertopindruk op de wand.
Bleekbruine klei, verschaald met leemklonters en/of schervengruis; goede bakking.
Binnenwand bleekbeige, geëffend; buitenwand bleekbruin, geëffend; de wanden voelen poederig aan.
- Fig. 14,75. Randscherf met vingertopindrucken op reliëfband.
Bleekgrijze klei, verschaald met leemklonters; goede bakking.
Binnenwand bleekbruin, ruw; buitenwand bruingrijs, ruw.
- Fig. 14,76. Wandscherf met doorboringen. Zeef.
Zwarte klei, verschaald met leemklontertjes en schervengruis; goede bakking.
Binnenwand bruingrijs, geëffend; buitenwand oranjebruin, geëffend.

Varia

- Fig. 14,77. Fragment van „lepeltje” in aardewerk.
Grijszwarte klei, verschaald met leemklontertjes; goede bakking.
Wanden bleekbruin tot bruingrijs, goed geëffend.

b. De paalkuilen en paalgaten

Paalkuil a (fig. 4 en 5,a)

Ronde paalkuil (diameter : 0,44 m) met ovaal paalspoor (diameter : 0,36 m); bevond zich op 0,41 m onder het maaiveld; bewaarde diepte : 0,20 m; zowel de kuil als het paalspoor vertonen een afgerond bodemprofiel. De kuil was gevuld met bleekbruin tot bleek geelbruin (10 YR 6/3-4) zand; het paalspoor had een donker grijsbruine tot bruine (10 YR 4/2-3) vulling. De kuil bevatte geen materiaal.

Paalkuil b (fig. 4 en 5,b)

Ovale paalkuil (afmetingen : 0,42 x 0,34 m), waarin ovaal paalspoor (afmetingen : 0,28 x 0,20 m); bevond zich op 0,41 m onder het maaiveld; bewaarde diepte : 0,12 m; de kuil heeft een afgerond bodemprofiel. De vulling van de paalkuil is zandig en bleek geelbruin (10 YR 6/3-4) van kleur; het paalspoor heeft een donker grijsbruine tot bruine (10 YR 4/2-3) zandvulling.

In dit spoor werd een silexfragment aangetroffen.

Paalgat c (fig. 4 en 5,c)

Rechthoekig paalspoor (afmetingen : 0,28 x 0,24 m); aangesneden op 0,49 m onder het maaiveld; bewaarde diepte : 0,20 m; afgerond bodemprofiel; de zandige vulling is homogeen donker grijsbruin tot bruin (10 YR 4/2-3). Paalgat c bevatte geen materiaal.

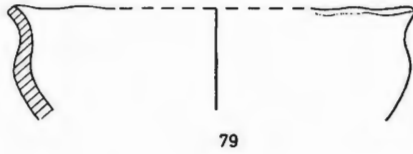
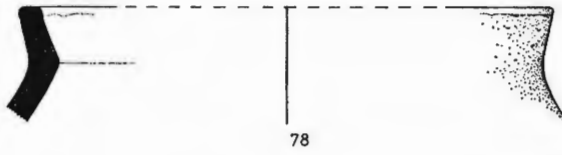
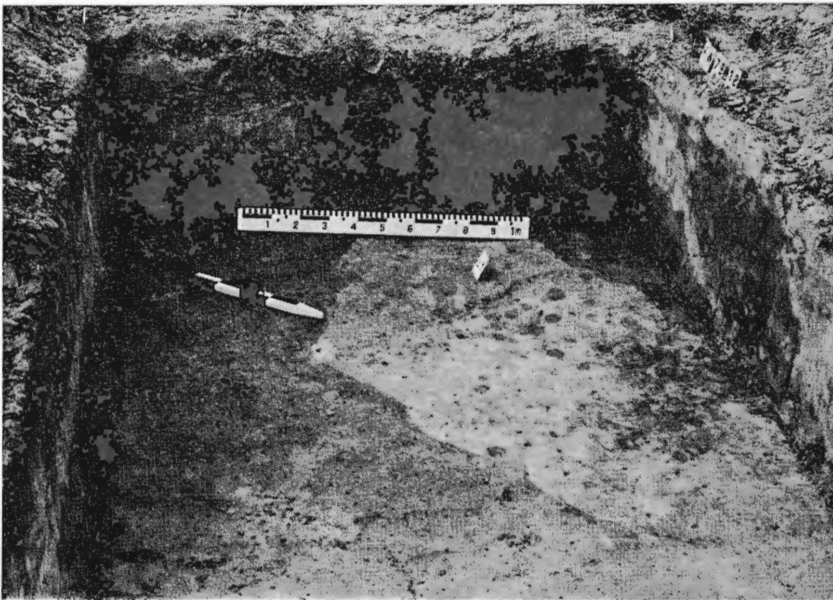

Fig. 15. KW I,6. 78-79 : IJzertijdaardewerk. Schaal $\frac{1}{3}$.

Plaat 1. KW I,7. IJzertijdkuil KW 79/12.

Paalkuil d (fig. 4 en 5,d)

Paalkuiltje met onregelmatige plattegrond (afmetingen: 0,42 x 0,34 m); aangesneden op 0,42 m onder het maaiveld; bewaarde diepte: 0,32 m; de paalkuil heeft strakke, schuin opgaande wanden; het paalspoor heeft een puntig uiteinde. De zandige kuil heeft een bleekbruine (10 YR 6/3) kleur; het paalspoor bevat donkergrijs (10 YR 3/1) zand. Paalkuil d bevatte eveneens geen materiaal.

Paalkuil e (fig. 4 en 5,e)

Onregelmatige paalkuil (afmetingen: 0,56 x 0,54 m), waarin vierkant paalgat (0,28 m zijde); aangesneden op 0,54 m onder het maaiveld; bewaarde diepte paalkuil: 0,12 m; bewaarde diepte paalgat: 0,40 m; de paalkuil heeft een afgerond bodemprofiel. De kuilvulling is zandig en bleekbruin (10 YR 6/3) van kleur; het paalspoor heeft een grijsbruine (10 YR 4/2-3) vulling. Paalkuil e was steriel.

Paalgat b (fig. 4 en 5,h)

Rechthoekig paalgat (afmetingen: 0,36 x 0,34 m); aangesneden op 0,45 m onder het maaiveld; bewaarde diepte: 0,17 m; afgeronde bodem en steile wanden. Donkergrijze (10 YR 3/1) zandvulling. Paalgat h bevatte geen materiaal.

c. *De standgreppel* (fig. 4 en 5, f-g)

Standspoor met NNO/ZZW georiënteerde lengteas (lengte: 2,45, breedte: 0,18/0,20 m) en met onregelmatig bodemprofiel; bleekgrijze tot gele (10 YR 6/3-4) zandvulling; in de greppel tekenen zich drie ovale paalsporen af; ze hebben een puntig uiteinde en zijn gevuld met donker grijsbruin (10 YR 4/2-3) zand. In de nabijheid van het standspoor liggen nog vier kleine paalgaten met onregelmatige plattegrond. In de standgreppel en in de paalgaten werd geen archeologisch materiaal gerecupereerd.

d. *De humuslaag*

In de door de graafmachine verwijderde humuslaag werden enkele losse aardewerkfragmenten gevonden.

— Fig. 15,78. Randscherf van pot met korte trechtervormige hals. Grijszwarte klei, verschaald met leemklonters en schervengruis; goede bakking. Binnenwand bruingrijs, geëffend; buitenwand bruin, geëffend, „gecraqueleerd” oppervlak.

* Fig. 15,79. Rand- en wandscherven van schaal. Klei verschaald met schervengruis. Binnen- en buitenwand grijs tot grijsbruin (10 YR 5/1-2).

— Een 5-tal wandscherven van fijn tot dikwandig handgemaakt aardewerk.

e. *Datering en interpretatie*

De verschillende kuilen en sporen, gevonden tijdens deze noodopgraving, leveren uitsluitend handgemaakt aardewerk op. Gezien kuil 6 de enige kuil is, waarin betrekkelijk veel materiaal gevonden werd, zal de datering van de vindplaats dan ook uitsluitend daarop steunen. De andere kuilen en sporen kunnen waarschijnlijk in dezelfde periode gedateerd worden, doch hierover is echter geen zekerheid. Bij afwezigheid van metalen voorwerpen of van absolute dateringen kan men hier uitsluitend steunen op het aardewerk: vergelijkingsmateriaal moet dan gezocht worden met sites die dikwijls ver van onze nederzetting gelegen zijn.

Het is uiteraard vooral het *fijnwandige aardewerk* (zowat 40 % van het totaal) dat ons toelaat een datering voorop te stellen. Vooreerst dient echter opgemerkt dat de typologie van dit aardewerk vrij beperkt blijkt te zijn: potten met S-vormig profiel en afgezette, naar buiten gebogen rand (fig. 7,9), potten met S-vormig profiel (fig. 8,18), grotere potten met trechtervormige hals (fig. 7,11), half-bolvormige kommen (fig. 9, 29 en 36) en schalen met afgeronde wand en afgezette naar buiten gebogen lip (fig. 9,37). Deze vormen vindt men in de late IJzertijd-nederzettingen van Duitsland, Frankrijk en België regelmatig terug. Dit is b.v. het geval voor de Ha C/D-nederzetting van Chartrettes (Frankrijk, Seine-et-Marne)²² of de Ha D-nederzetting van Köln-Ossendorf (West-Duitsland)²³. In deze sites komen potten met S-vormig profiel voor, evenals grotere potten met trechtervormige hals, bolvormige kommen en schalen. Ook in Orp-le-Grand (prov. Brabant)²⁴ komen dergelijke kommen en schalen voor in Ha C/D kontekst. De aanwezigheid van twee bandvormige oren, één op een grote pot waarvan de vorm niet nader te bepalen is (fig. 10,40) en één op een half-bolvormige kom (fig. 9,36) laat ons niet toe de datering nader te bepalen. Ze blijken echter wel niet meer voor te komen in late IJzertijd-kontekst.

Wat het *dikwandige aardewerk* betreft is de typologie nog beperkter. De grote potten met trechtervormige hals vormen de enige goed vertegenwoordigde vorm (fig. 11,47; 12,48). Zoals voor het fijnwandige aardewerk komen enkele potten met S-vormig profiel (fig. 12,50) en enkele halfbolvormige kommen (fig. 12,52) voor, zij het dan in mindere mate.

De *versiering* is nagenoeg afwezig bij het fijnwandige aardewerk. De potten zijn meestal over heel het oppervlak geëffend of geglad. Als enige versieringselementen vermelden we een wandscherfje met een puntvormige knop — die jammer genoeg afgebroken is (fig. 10,41) — en enkele onregelmatige groeven op de wand van een potje met vernauwde hals (fig. 8,26). De versiering op het dikwandige aardewerk komt wel meer

(22) J. DEGROS, J. GUFFROY & J. TARRÊTE, La fosse hallstättienne de l'Enfer, à Chartrettes (Seine-et-Marne), *Gallia* 34, 1976, pp. 57-94.

(23) W. MEIER-ARENDE, Ein späthallstattzeitlicher Siedlungsfund aus Köln-Ossendorf, *Kölner Jahrbuch für Vor- und Frühgeschichte* 13, 1972/1973, pp. 36-49.

(24) A. CAHEN-DELHAYE, *La céramique de l'âge du fer au Tierceau à Orp-le-Grand. Collection P. Doguet*, Brussel, 1974. (Oudheidkundige Repertoria, Reeks B, IX).

voor. Ze bestaat echter bijna uitsluitend uit vingertopindrukken op de rand (kartelranden) (fig. 14,66) op de wand (fig. 14,74) of op een reliëfband (fig. 14,75). Enkele spatelindrukken op de schouder of aan de overgang van schouder naar hals komen eveneens voor (fig. 13,58 en 59). Vingertop- of spatelindrukken laten echter geen precieze datering toe. Ze komen voor in de Bronstijd en in de IJzertijd, hoewel vingertopindrukken op reliëfband in de late IJzertijd bijna niet meer voorkomen²⁵.

Tot slot mag er dus gesteld worden dat het aardewerk uit de afvalkuilen (vooral kuil 6) in de vroege IJzertijd (Ha C/D) mag geplaatst worden. Bij gebrek aan een uitgebreide typologie, aan metalen voorwerpen en aan absolute dateringen lijkt het ons nog voorbarig deze datering te precizeren.

Wel mag de nadruk gelegd worden op het belang van deze vondst: nederzettingen uit de vroege IJzertijd zijn in Oost-Vlaanderen nog niet gekend²⁶ en men is dus over het gebruiksaardewerk zeer slecht ingelicht. Het aardewerk dat hier besproken wordt geeft ons een eerste doch voorlopig nog vrij beperkt beeld van het gebruiksaardewerk uit deze periode.

Over de *interpretatie* van de site valt weinig te zeggen: er werden sporen gevonden van palen, paalgaten en paalkuilen evenals van een standgreppel, maar geenszins kon in deze sporen één of meerdere gebouwen herkend worden. Het paalspoor c, met in de kuil drie palen, is wel opmerkelijk: over de functie ervan kan men zich echter moeilijk uitspreken.

2. Nederzettingssporen uit de late IJzertijd KW 1,7

In maart 1976 vond St. Czepiec tijdens terreinprospekties een kuil met enkele scherven en silexfragmenten. Dit materiaal, evenals enkele andere scherven en silexfragmenten gevonden aan het oppervlak, werden aan de vroeg-neolithische Bandkeramiek (BK) toegeschreven (zie 2.A).

Naar aanleiding van deze vondst werd in oktober 1976, op ditzelfde perceel, een proefopgraving ondernomen door het Seminarie voor Archeologie van de Rijksuniversiteit te Gent (fig. 16). De opgraving greep plaats van 1 tot 7 oktober en stond onder de dagelijkse leiding van Dr. A. Van Doorselaer²⁷. Vier sleuven van 2 m op 10 m werden uitgezet (sleuven KW 76/1 tot 4) op de plaats waar St. Czepiec de (afval)-kuil zou gevonden hebben. Deze campagne leverde echter geen noemenswaardige resultaten op.

Het onderzoek werd drie jaar later verder gezet, van 18 september tot 23 oktober 1979. Ze stonden onder de dagelijkse leiding van Dr. Van

(25) A. CAHEN-DELHAYE, Contribution à l'étude de la céramique d'habitat de l'âge du fer en Hesbaye. Analyse typologique du matériel du „Tierceau" à Orp-le-Grand, *Helinium* XIII, 1973, p. 252.

(26) S.J. DE LAET, *La Belgique d'avant les Romains*, Wetteren, 1982, p. 579.

(27) Aan deze opgravingskampagne werkten mee de heren S. Czepiec en H. De Witte. Wij danken de heer A. Roobroeck (eigenaar) voor de toelating tot dit onderzoek.

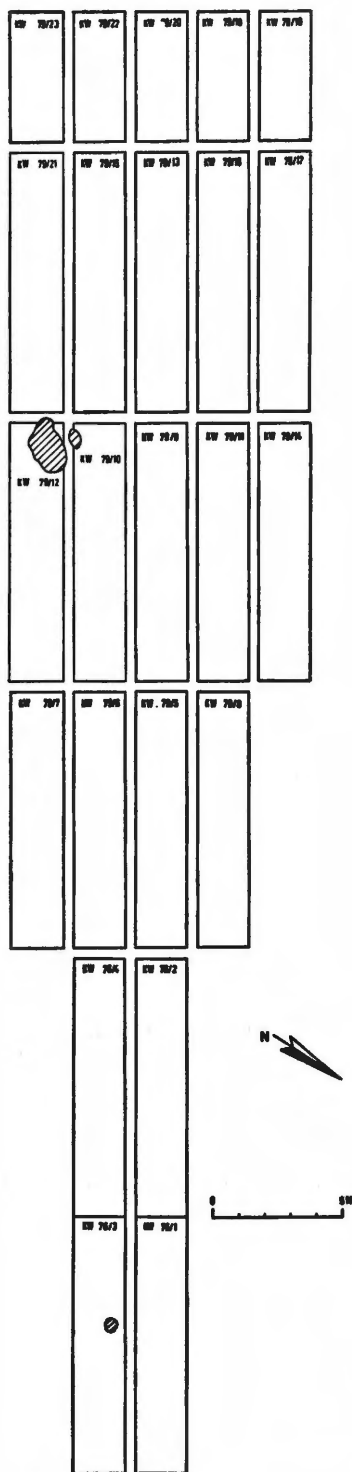

Fig. 16. KW 1,7. Algemeen plan van de sleuven.

Doorselaer, Dr. H. Thoen en J. Bourgeois²⁸. Zowat 395 m² werd onderzocht (sleuven KW 79/5 tot 23). Ook hier beantwoordden de resultaten niet aan de verwachtingen.

Stratigrafie

De stratigrafische opbouw is vrij eenvoudig (fig. 17).

De *bouwlaag* (laag 3) was zowat 0,30 à 0,40 m dik en op vele plaatsen — nagenoeg het hele opgravingsvlak van 1979 — door machines volledig afgegraven (laag 1) en er was recent humeus zandig materiaal op de plaats gestort (laag 2).

Onder de bouwlaag trof men hier en daar een *bruine laag* lemig zand aan (laag 4). Deze bewerking slaag was grotendeels vergraven en verwerkt in de bouwlaag of afgegraven door de machine. Ze was maximaal 0,20 m dik en vertoonde enkele verdiepingen waarin soms materiaal werd gerekupereerd (prehistorisch en Romeins of middeleeuws). Het betreft hier dus vermoedelijk een oude bouwlaag.

Onder deze bruine laag begon onmiddellijk de *moederbodem*, die bovenaan bestond uit geel tot grijsgeel zand (zavel) (laag 8) van soms maar 0,10 m dikte, daaronder overgaand op de oranjebruine zandleem (laag 9). Opvallend is het grillig verloop van de top van het zandleem.

In de bouwlagen en in de bruine bewerking slaag werd enig materiaal gerekupereerd. Het betreft enkele silexfragmenten, aardewerk uit de IJzertijd, de Romeinse periode, de middeleeuwen en de moderne tijden. Enkele rand- en bodemfragmenten, evenals versierde scherven werden afgebeeld.

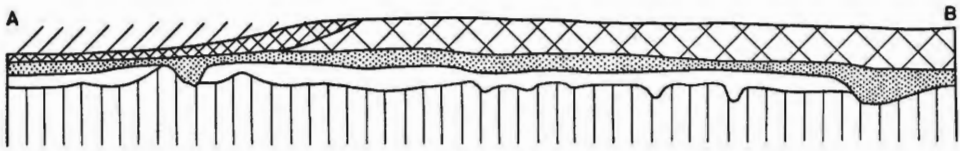
Vuursteen

Naast verschillende afslagen van bleek- tot donkergrijze, doorschijnende vuursteen, waarvan één afslag enkele gebruiksretouches vertoont, werd in de bouwlaag nog de hiel van een werktuig in grijze vuursteen gevonden.

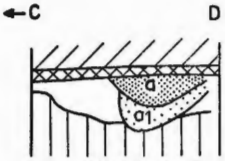
Aardewerk uit de IJzertijd

- Fig. 18,1, KW 76/1/1. Randscherf met afgeronde, naar buiten gebogen rand. Beige tot zwarte klei, verschaald met leemklontertjes; zachte bakking. Binnenwand grijszwart, beigebruin aan de rand, geëffend; buitenwand beigebruin, geëffend.
- Fig. 18,2, KW 76/2/1. Wandscherf met diepe spatelindrukken. Grijze klei, verschaald met fijne leemklontertjes; goede bakking. Binnen- en buitenwand bruin grijs, geëffend.
- Fig. 18,3, KW 76/3/1. Randscherf van kom met afgeronde rand. Oranjebeige klei, verschaald met leemklontertjes; goede bakking. Binnen- en buitenwand oranjebeige, geëffend.

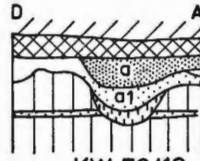
(28) Werklieden J. Rombaut, R. Tytgat (Kruishoutem) en J. Van Hoe (Kruishoutem).

KW 79/8

KW 79/10

KW 79/12

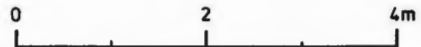
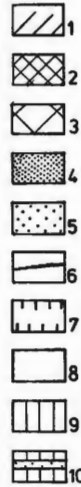
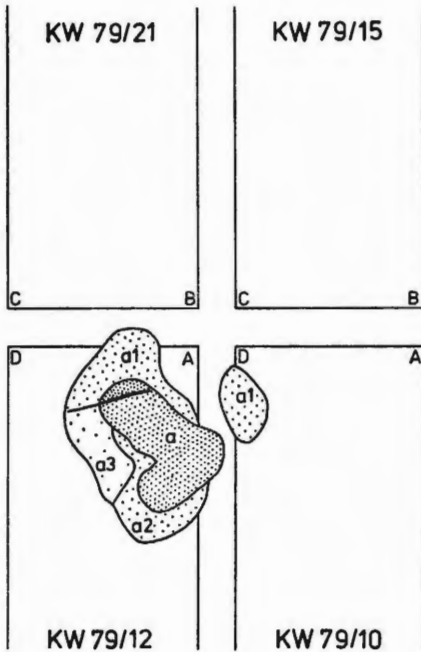

Fig. 17. KW I,7. Type stratigrafie van site KW I,7.
Plan en profielen van kuilen 10 en 12.

- Legende :
1 : Vergraven	6 : Houtskool en verbrande leem
2 : Humeus zand, recent opgesmeten	7 : Aanrijking
3 : Bouwlaag	8 : Zavel
4 : Bruin lemig zand	9 : Zandleem
5 : Grijs humeus fijn zand	10 : Zand

- Fig. 18,4. KW 76/3/1. Wandscherf met kamversiering.
Grijszwarte klei, verschaald met leemklontertjes en/of schervengruis; goede bakking.
- Fig. 18,5. KW 76/4/1. Randscherf met naar buiten gebogen afgeronde rand.
Grijszwarte klei, verschaald met leemklontertjes; goede bakking.
Binnenwand bruingrijs, geëffend; buitenwand beigebruin, geëffend.
- Fig. 18,6. KW 78/5/1. Wandscherf met brede kamversiering.
Grijszwarte klei, verschaald met leemklonters; goede bakking.
Binnenwand grauwgrijs, geëffend; buitenwand bruingrijs, ruw.
- Fig. 18,7. KW 79/5/1. Randscherfje met licht naar buiten gebogen rand.
Grijszwarte klei, verschaald met leemklontertjes; goede bakking.
Binnenwand beigebruin tot grijszwart, geëffend; buitenwand beigebruin, geëffend.
- Fig. 18,8. KW 79/7/1. Randscherf van pot met naar buiten gebogen, licht spitse rand.
Grijszwarte klei, verschaald met leemklontertjes en schervengruis; goede bakking.
Binnenwand grijszwart, goed geëffend; buitenwand grijszwart, zeer goed geëffend, geglad (?).
- Fig. 18,9. KW 79/8/1. Randscherf van pot met naar buiten gebogen rand.
Zwarte klei, verschaald met leemklontertjes; goede bakking.
Binnenwand bruingrijs, ruw (verweerd); buitenwand bruinbeige, geëffend.
- Fig. 18,10. KW 79/14/1. Randscherf van pot met naar buiten gebogen, afgeronde rand. Twee ondiepe horizontale groeven onder de rand.
Bruingrijze klei, verschaald met leemklontertjes en schervengruis; goede bakking.
Binnenwand bruingrijs, geëffend; buitenwand bruingrijs, zeer goed geëffend, geglad (?).

Romeins of middeleeuws grijs aardewerk

- Fig. 18,11. KW 76/4/1. Bodemfragment in grijs aardewerk. Zandige klei, hard gebakken.
- Fig. 18,12. KW 79/5/1. Bodemscherf in grijs aardewerk, vermoedelijk van een kookpot. Zandige klei met opvallend veel mica. Zeer hard gebakken.

Strukturen

In sleuven KW 76/1, 2-4, KW 79/7 en 8 zijn kleine ondiepe „kuilen” gevonden die blijkbaar als *verdiepingen* van de bruine laag 4 (zie hoger) mogen geïnterpreteerd worden. In deze verdiepingen werd soms enig materiaal gerekupereerd: het betreft kleine scherfjes uit de IJzertijd, de Romeinse periode en/of de middeleeuwen. Zowel laag 4 als de structuren die ertoe behoren dateren niet uit de prehistorie, maar, steunend op het archeologisch materiaal, ten vroegste uit de Romeinse tijd; vermoedelijk gaat het hier om een bewerkingslaag uit de middeleeuwen. In sleuf KW 76/3 werd een kleine cirkelvormige verstoring (zie fig. 16) gevonden dat één wandscherfje uit de IJzertijd bevatte. Het is mogelijk dat het hier om de plaats gaat waarin St. Czepiec het BK- en IJzertijd-materiaal heeft gevonden.

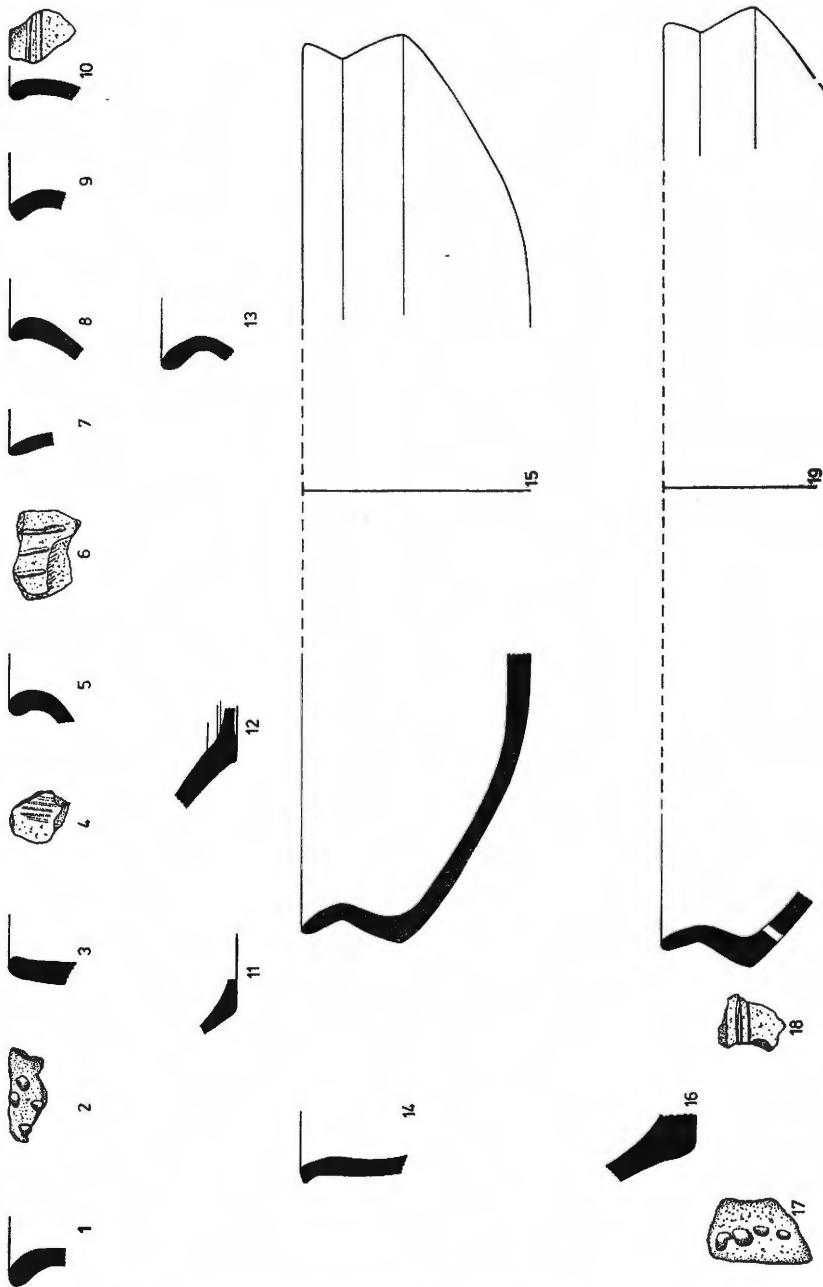

Fig. 18. KW 1,7. IJzertijdaardewerk. Schaal $\frac{1}{3}$.

In de verdiepingen van de bruine laag in sleuf 8 werd een Romeins of middeleeuws randscherfje gevonden :

- Fig. 18,13. KW 79/8/a. Randscherf van pot met steile naar buiten staande gebogen rand en licht verdikte lip. Zandige klei met veel mica. Zeer hard gebakken.

De sporen van archeologische betekenis zijn de twee kuilen aangetroffen in sleuven KW 79/10 en 12. Ze lagen op ongeveer 0,25 m van elkaar.

De *kleine kuil* (fig. 17), ongeveer ovaalvormig in grondplan (afmetingen 0,82 x 0,46 m), was bovenaan verwerkt door een verdieping uit de bruine laag 4. In deze verdieping (a) werden enkele scherven en een silixfragmentje gevonden. Het kuiltje werd *in situ* (a1) aangetroffen vanaf ca. 0,24 m onder het vergraven maaiveld. De bodem bevond zich op een diepte van 0,68 m. De vulling bestond uit bleekgrijs licht humeus fijn zand en bevatte een 13-tal fragmenten van een geknikte schaal.

- Fig. 18,14. KW 79/10/a1. Randscherf van pot met licht naar buiten gebogen, afgeplatte rand.
Grijszwarte klei, verschaald met leemklonters ; goede bakking.
Binnenwand bruingrijs, sporen van roet ; buitenwand bruingrijs, geglad (?).

- Fig. 18,15. KW 79/10/a en a1. Verschillende fragmenten van een geknikte schaal met rechtopstaande spitse rand en scherpe knik ; één van de wandfragmenten is doorboord.
Grijszwarte klei, verschaald met leemklontertjes ; goede bakking.
Binnenwand bruingrijs, geëffend ; buitenwand bruin tot bruingrijs, geglad.

De *grote kuil* (fig. 17) had een vrij onregelmatig verloop en een lengte van ca. 2,20 m op 1,25 m. De vulling was wel complexer dan bij de kleine kuil. Bovenaan was een grote verstoring zichtbaar (a), duidelijk een verdieping van de bruine laag. Hierin werden reeds een aantal pot-scherven, een silixfragment en twee brokken leem aangetroffen. Het betreft duidelijk geremaneerd materiaal uit de onderliggende kuil *in situ*. De vergraving bereikt een diepte van 0,76 m onder het maaiveld. De eigenlijke kuil was opgevuld met verschillend materiaal :

- a1 : langs de zuidrand een vulling van grijs humeus fijn zand ; deze bevatte enkele kleine scherven, twee brokken verbrande leem en een fragment van een zandsteen. Langs de noordzijde, aanleunend bij laag a3, werden beide vullingen begrensd door een donkere humeuze band met houtskoolstippen en verbrande leembrokken.
- a2 : het noordelijke deel was opgevuld met grijsgeel fijn zand waarin een verbrande leembrok en een brokje zandsteen werden aangetroffen.
- a3 : het centrale gedeelte was in feite een gele zavelvulling waarin één miniem scherfje werd gerecupereerd.

De bodem van de kuil bevond zich op ca. 0,90 m onder de gedeeltelijk afgegraven bouwlaag.

Enkele scherven konden worden afgebeeld :

- Fig. 18,16. KW 79/12/a. Bodemfragment.
Bruingrijze klei, verschaald met grove leemklonters en schervengruis ; goede bakking.
Binnenwand bruingrijs, geëffend ; buitenwand beigebruin, geëffend.
- Fig. 18,17. KW 79/12/a1. Wandscherf met vingertopindrukken.
Grijsbruine klei met donkerbruine kern, verschaald met leemklontertjes en schervengruis ; goede bakking.
Binnenwand bruingrijs, geëffend ; buitenwand beigebruin, licht geëffend.
- Fig. 18,18. KW 79/12/a. Wandscherf met kamversiering.
Bruingrijze klei, verschaald met schervengruis en leemklonters. Goede bakking.
Binnen- en buitenwand bruingrijs, geëffend.
- Fig. 18,18. KW 79/12/a. Randscherf van een geknikte schaal zoals 15.
Een doorboring (herstelling) op de wand.
Donker grijsbruine tot grijszwarte klei, verschaald met leemklontertjes ; goede bakking.
Binnenwand bruingrijs, geëffend ; buitenwand bruingrijs, zeer goed geëffend.

Datering

De teruggevonden sporen, namelijk de twee kuilen, bevatten uitsluitend handgemaakt aardewerk. Alhoewel het materiaal vrij beperkt is, mag gesteld worden dat de twee geknikte schalen (fig. 18,15 en 18,19) een goed chronologisch houvast bieden. Dergelijke schalen met scherpe knik mogen o.i. gedateerd worden in de vroeg-La Tène-periode. Men vindt dergelijke vormen o.a. op de Kemmelberg²⁹.

Wat tenslotte het overige materiaal gevonden in de bouwlaag, betreft, komen zowel de randen als de versierde scherven qua datering overeen met dit uit de kuilen en met het materiaal van Lozer-Zuid³⁰.

Het weinige jongere materiaal, gaande van de Romeinse periode of de middeleeuwen tot de moderne tijden, zou wijzen op een later gebruik, vermoedelijk als bouwland.

De enkele vuursteenfragmenten bieden geen aanknopingspunten met het door S. Czepiec op hetzelfde perceel gevonden BK-materiaal.

3. ALGEMEEN BESLUIT

Het hier besproken vondstcomplex *Kruishoutem-Wijkhuis I* maakt deel uit van een in de prehistorie druk bewoonde zone, gaande noordwestwaarts vanaf het gehucht Lozer (voormalig grondgebied van Huisse, thans gemeente Kruishoutem) over Lozerbos naar Kruishoutem-Wijkhuis toe.

Deze zone bevindt zich op de overgang van de zandstreek naar de zandleemstreek en is bodemkundig gekenmerkt door het voorkomen van droge

(29) A. VAN DOORSELAER, *Inleidende beschouwingen over de Kemmelberg na drie opgravingscampagnes*, Archaeologia Belgica, 131, Brussel, 1971, fig. 8,22 en 23.

(30) O.O.V.O. VI, pp. 310-366.

zandgronden (Lozer) en droge lemig-zandgronden (Wijkhuis). Topografisch maakt ze deel uit van het golvende zandgebied, gelegen tussen de Plezierbeek en de Lozerbeek.

Dit gebied heeft een merkwaardige intense bewoning gekend tijdens de prehistorie, vanaf het laat-Paleolithicum tot in de Romeinse tijd (zie inleiding).

Wat KW I betreft, kwamen er overblijfselen aan het licht vanaf het Neolithicum tot in de Romeinse tijd. In chronologische volgorde vermelden we :

- een kuiltje van de vroeg-neolithische BK-kultuur (KW I,7). Dit is momenteel de enige vindplaats van deze cultuur gelegen buiten de leemstreek ;
- belangrijke overblijfselen van een nederzetting uit de vroege IJzertijd (Ha C/D) met talrijk gebruiksardewerk (KW I,6). Het belang van deze vondst ligt in het feit dat we hier voor het eerst met nederzettingssporen te maken hebben ; tot nog toe kende men in Oost-Vlaanderen slechts grafvelden uit deze periode ;
- nederzettingssporen uit de late IJzertijd (La Tène) (KW I,5 en 7).

Er dient opgemerkt dat er tot nog toe geen sporen uit de Bronstijd te Wijkhuis aan het licht kwamen en dat ook de Romeinse tijd slechts sporadisch vertegenwoordigd is.